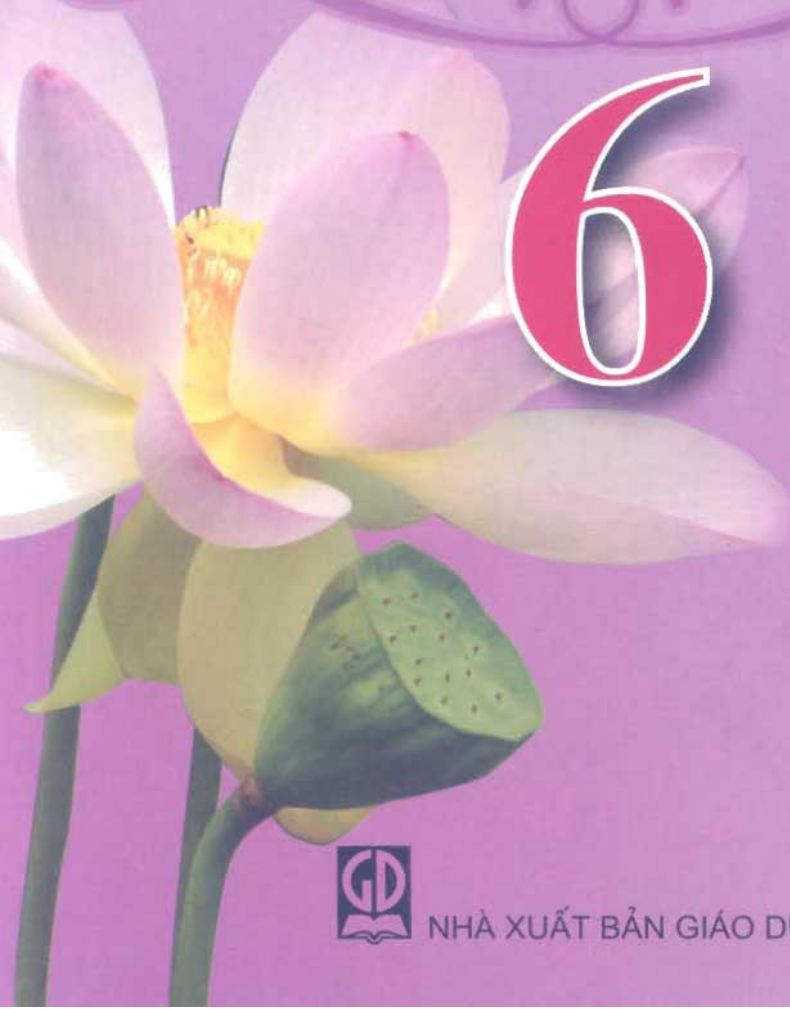

ĐẶNG THUYẾT ANH (Chủ biên)
ĐỖ THUYẾT HẰNG - NGUYỄN VĂN LUY

BÀI TẬP GIÁO DỤC CÔNG DÂN

6

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

ĐẶNG THUYẾT ANH (Chủ biên)
ĐỖ THUYẾT HẰNG – NGUYỄN VĂN LUY

BÀI TẬP
GIÁO DỤC CÔNG DÂN

6

(Tái bản lần thứ hai)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

**Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản Giáo dục Hà Nội –
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam giữ quyền công bố tác phẩm.**

01–2011/CXB/878–1235/GD

Mã số : T6G04h1

LỜI NÓI ĐẦU

*Cuốn sách **Bài tập Giáo dục công dân 6** lần đầu tiên được ra mắt bạn đọc nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới nội dung và phương pháp dạy – học môn Giáo dục công dân trong nhà trường phổ thông.*

Trong cuốn sách này, mỗi chủ đề bài học đều được biên soạn theo một cấu trúc thống nhất, gồm ba phần :

***I – Câu hỏi hướng dẫn học tập :** Gồm các câu hỏi xác định mức độ cần đạt được sau mỗi bài học, nhằm định hướng cho học sinh tập trung vào những nội dung chủ yếu của bài học theo yêu cầu của chuẩn kiến thức, kĩ năng.*

***II – Bài tập :** Gồm bài tập trắc nghiệm khách quan, bài tập tình huống và bài tập ứng dụng thực tiễn ở các mức độ và thể loại khác nhau, nhằm giúp học sinh : khắc sâu kiến thức cơ bản của mỗi bài học trong sách giáo khoa ; rèn luyện các kĩ năng cơ bản của bộ môn và khả năng vận dụng kiến thức đã học vào việc tự xử lí, giải quyết các tình huống đạo đức và pháp luật thường gặp trong đời sống.*

***III – Truyện đọc, thông tin, tư liệu :** Gồm các câu chuyện và thông tin, tư liệu liên quan trực tiếp tới nội dung bài học, nhằm làm sáng tỏ thêm kiến thức trong bài.*

Lần đầu tiên được biên soạn, cuốn sách này khó tránh khỏi những khiếm khuyết nhất định. Vì vậy, những ý kiến đóng góp quý báu của các thầy cô giáo, các em học sinh và bạn đọc gần xa sẽ giúp tác giả hoàn thiện hơn cho những lần tái bản sau.

CÁC TÁC GIẢ

Bài 1

TỰ CHĂM SÓC, RÈN LUYỆN THÂN THỂ

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Theo em, vì sao nói sức khoẻ là vốn quý nhất đối với mỗi người ?
2. Việc tự chăm sóc và rèn luyện thân thể có ý nghĩa như thế nào ?
3. Bản thân em đã tự chăm sóc và rèn luyện thân thể như thế nào ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Câu tục ngữ nào sau đây thể hiện rõ nhất sự khuyên bảo về chăm sóc sức khoẻ ?

- A. Học ăn, học nói, học gói, học mở.
- B. Đói ăn rau, đau uống thuốc.
- C. Đói cho sạch, rách cho thơm.
- D. Ăn vóc, học hay.

Bài tập 2

Việc làm nào sau đây có lợi cho sức khoẻ ?

- A. Uống nước chè để qua đêm.
- B. Đi ngoài nắng về tắm nước lạnh ngay.
- C. Mặc màn khi đi ngủ.
- D. Khi ngủ trùm chăn kín đầu.

Bài tập 3

Em đồng ý với ý kiến nào sau đây về chăm sóc, rèn luyện thân thể ?

- A. Chỉ cần ăn nhiều là cơ thể sẽ khoẻ mạnh.

- B. Muốn có sức khoẻ tốt nên suốt ngày ở nhà để tránh bụi bẩn do môi trường bị ô nhiễm.
- C. Chỉ những người chịu khó luyện tập thể thao và kết hợp ăn uống điều độ thì mới có sức khoẻ tốt.
- D. Môn thể thao nào cũng phải tham gia thì mới có sức khoẻ tốt.

Bài tập 4

Việc làm nào sau đây thể hiện hành vi chưa biết cách tự chăm sóc và rèn luyện thân thể?

- A. Mai tập thể dục buổi sáng thường xuyên.
- B. Tuân vệ sinh thân thể sạch sẽ.
- C. Vì học buổi chiều nên Nga thường ngủ đến 10 giờ sáng mới dậy.
- D. Nam thường chơi bóng rổ sau giờ học.

Bài tập 5

Có ý kiến cho rằng, chiều cao của con người là do gen di truyền quyết định, việc tập thể dục thể thao và ăn uống đủ dinh dưỡng không có tác dụng gì trong việc cải thiện chiều cao.

Câu hỏi :

Theo em, ý kiến đó đúng hay sai ? Vì sao ?

Bài tập 6

Bạn Nam có thân hình nhỏ bé và yếu ớt nhất lớp. Bất cứ hoạt động thể dục thể thao nào bạn cũng từ chối tham gia. Một lần, để chuẩn bị cho Hội khoẻ Phù đổng, nhằm động viên và khích lệ bạn rèn luyện sức khoẻ, thầy giáo đã chọn Nam vào đội thi kéo co, nhưng Nam đã từ chối ngay : "Thưa thầy, sức em yếu lắm, em không thể tham gia bất cứ môn thể thao nào đâu ạ".

Câu hỏi :

- 1/ *Theo em, bạn Nam đã biết cách tự chăm sóc và rèn luyện thân thể chưa ? Hành động của Nam trong tình huống trên cho thấy điều gì ?*
- 2/ *Nếu em là bạn thân của Nam thì em sẽ nói với Nam như thế nào trong tình huống này ?*

Bài tập 7

Biết Thắng sáng nào cũng dậy sớm chạy bộ vài vòng quanh sân vận động, Kiên liền cười bảo :

– Cậu không nghe thấy người ta nói gì sao ? “Trẻ thì uống trà, già tập thể dục”. Cậu già rồi hay sao mà gia nhập vào đội ngũ thể dục thể thao thế ? Cứ như tớ đây, sáng nào tớ cũng tập uống trà cho sành điệu và mang phong cách của giới trẻ.

– Thắng...

Câu hỏi :

- 1/ Theo em, bạn nào biết cách chăm sóc và rèn luyện thân thể ?
- 2/ Nếu em là Thắng thì em sẽ trả lời Kiên như thế nào để bạn ấy thay đổi suy nghĩ ?

Bài tập 8

Em hiểu thế nào về câu : "Sức khoẻ là vàng" ?

Bài tập 9

Nếu em bị bạn xấu rủ rê, lôi kéo hút thuốc lá và uống rượu thì em sẽ làm gì ?

Bài tập 10

Em hãy tìm hiểu về cách chăm sóc và rèn luyện thân thể của các bạn trong lớp ; tập hợp và nêu nhận xét xem các bạn đã biết cách tự chăm sóc, rèn luyện thân thể chưa.

III – TRUYỆN ĐỌC

TRUYỆN CỦA MAI

Năm nay Mai lên lớp 6 rồi nhưng bạn vẫn chưa biết cách tự chăm sóc sức khỏe và vệ sinh thân thể. Bạn rất thích ăn uống và đặc biệt thích ăn vặt, bạn có thể ăn mọi lúc, mọi nơi. Không những thế, bạn còn rất ít vận động và rất ham mê đọc truyện tranh nữa. Mọi chuyện cứ thế trôi đi nếu như không có buổi sáng hôm ấy, nhà trường tổ chức khám sức khỏe định kì cho học sinh toàn trường.

Đến lượt Mai vào khám, Bác sĩ cho biết bạn cao 138 cm, nặng 40 kg, huyết áp 120/80 và nhịp tim là 110 lần/phút. Bác sĩ rất lo ngại về các chỉ số sức khỏe của Mai và đã mời bố mẹ bạn đến để trao đổi về sức khỏe của bạn. Bác sĩ kết luận rằng Mai bị thừa cân, nhịp tim hơi nhanh, có nguy cơ mắc bệnh tăng huyết áp do béo phì và ít vận động.

Bố mẹ Mai vô cùng lo lắng. Sau khi được bác sĩ tư vấn, bố mẹ Mai đã kiên trì tập cho Mai biết cách tự chăm sóc sức khỏe bản thân.

Trước tiên là việc hình thành thói quen ăn uống điều độ, đảm bảo đủ chất và đúng giờ giấc, ngoài ra còn phải biết giữ gìn vệ sinh thân thể hàng ngày như bảo vệ răng miệng, bảo vệ mắt. Ngày nào Mai cũng chải răng sau các bữa ăn và buổi sáng sớm, bạn cũng không ngồi quá gần khi xem tivi, không chơi điện tử trong thời gian dài, giữ tư thế ngay ngắn khi ngồi đọc sách và đúng cự li giữa mắt và trang sách, bạn cũng không đọc sách ở nơi thiếu ánh sáng.

Mai còn tập đi ngủ đúng giờ, không thức khuya vì giấc ngủ sẽ giúp cơ thể được thư giãn, bộ não được nghỉ ngơi. Mai còn thức dậy sớm để học bài vì buổi sớm rất tỉnh táo, học bài rất hiệu quả.

Các bạn biết không ? Mai còn biết cách rèn luyện sức khỏe bằng cách tham gia môn bơi lội tại câu lạc bộ bơi lội thiếu nhi nữa đấy.

Đỗ Thuý Hằng

Câu hỏi :

- 1/ *Chuyện gì đã xảy ra với Mai trong buổi khám sức khỏe định kì ở trường ? Vì sao Mai lại có nguy cơ mắc bệnh như vậy ?*
- 2/ *Sau khi được tư vấn, Mai đã tự biết chăm sóc và rèn luyện thân thể như thế nào ?*
- 3/ *Qua Truyện của Mai, em rút ra được những điều gì bổ ích trong việc tự chăm sóc và rèn luyện thân thể ?*

Bài 2

SIÊNG NĂNG, KIÊN TRÌ

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là siêng năng, kiên trì ? Em hãy tìm những biểu hiện của siêng năng, kiên trì và những biểu hiện trái với siêng năng, kiên trì.

2. Siêng năng, kiên trì có ý nghĩa như thế nào đối với con người trong cuộc sống và công việc ?

3. Hãy kể những việc làm thể hiện tính siêng năng, kiên trì của bản thân em.

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Việc làm nào sau đây thể hiện sự siêng năng ?

- A. Mai thường xuyên giúp mẹ làm việc nhà.
- B. Tuấn suốt ngày ở trong phòng riêng chơi điện tử.
- C. Mỗi lần phải tham gia lao động tập thể, Toàn lại xin nghỉ ốm.
- D. Đến giờ kiểm tra văn, Dũng luôn giở sách "Để học tốt..." ra chép bài.

Bài tập 2

Em đồng ý với ý kiến nào sau đây về siêng năng, kiên trì ?

- A. Chỉ cần siêng năng lao động khi có cô giáo nhắc nhở.
- B. Con mọt sách thì mới siêng năng học tập.
- C. Những ai biết vượt khó học tập thật đáng nể phục.
- D. Siêng năng học tập cũng không thể giỏi được vì muốn học giỏi phải thông minh.

Bài tập 3

Câu tục ngữ nào sau đây thể hiện rõ nhất tính kiên trì ?

- A. Năng nhặt, chặt bị

- B. Có công mài sắt, có ngày nên kim
- C. Kiến tha lâu cũng đầy tổ
- D. Tay làm hàm nhai, tay quai miệng trễ

Bài tập 4

Hãy nối mỗi cụm từ ở cột I sao cho tương ứng với biểu hiện ở cột II.

I	II
1. Gặp bài toán học búa, Hoa miệt mài tìm cách giải	a. Ngại khó, nản chí
2. Lan luôn học bài đúng giờ, thường xuyên	b. Lười biếng, ỷ lại
3. Tuấn bỏ dở công việc đang làm vì gặp khó khăn	c. Siêng năng
4. Huệ hay trốn tránh việc nhà để đi chơi	d. Kiên trì

Bài tập 5

Hãy điền những từ hoặc cụm từ phù hợp vào chỗ trống để làm rõ thế nào là siêng năng.

Siêng năng là đức tính của con người, biểu hiện ở sự cần cù,....., miệt mài, làm việc....., đều đặn.

Bài tập 6

An có thói quen ngồi vào bàn học bài lúc 7 giờ tối, mỗi môn học An đều học bài và làm bài đầy đủ. Nhưng để có được việc làm bài đầy đủ ấy thì khi gặp bài khó bạn thường ngại suy nghĩ và giờ sách giải bài tập ra chép cho nhanh. Một lần sang nhà bạn học nhóm, các bạn rất ngỡ ngàng khi thấy An làm bài nhanh và rất chính xác, các bạn xúm lại hỏi An cách giải thì bạn trả lời : “À, khó quá, nghĩ mãi không được nên tớ chép ở sách giải bài tập cho nhanh. Các cậu cũng lấy mà chép, khỏi mất công suy nghĩ”.

Câu hỏi :

1/ Việc làm của An trong tình huống trên có điều gì được và chưa được ? Bạn còn thiếu đức tính gì ?

2/ Nếu em là bạn thân của An, em sẽ khuyên bạn như thế nào ?

Bài tập 7

Thảo luận về câu nói : “ Khổ luyện thành tài, miệt mài thành giỏi”.

Bài tập 8

Em cố gắng để giải một bài toán khó, khi giải được em có cảm xúc như thế nào ?

Bài tập 9

Nếu bạn em thường xuyên bỏ học đi chơi, em sẽ khuyên bạn như thế nào ?

Bài tập 10

Em đánh giá như thế nào về những tấm gương vượt khó trong học tập ?

Bài tập 11

Em đang gặp những khó khăn gì trong học tập ? Em sẽ làm gì để vượt qua những khó khăn đó ?

III – TRUYỆN ĐỌC

MỘT BUỔI LAO ĐỘNG

Một buổi chiều mùa hè, cái nắng oi ả đang đổ xuống gay gắt. Trong khu vườn trường THCS Trần Phú, tiếng trò chuyện của học sinh vang lên riu rít. buổi lao động cuối năm của học sinh làm cho khu vườn trở nên rộn ràng.

Hôm ấy, chi đội 6H được phân công lao động tại khu vườn. Theo sự phân công của cô giáo phụ trách, mỗi tổ nhận chăm sóc và quét dọn vệ sinh tại một góc vườn. Cũng như bao bạn khác, Hà Anh rất hăng hái tham gia lao động cùng các bạn, mặc dù em là học sinh duy nhất có khiếm khuyết ở chân trái : Em bị teo cơ bẩm sinh. Tuy không làm được nhiều việc và nhanh như các bạn nhưng Hà Anh luôn cố gắng làm cùng các bạn, em nhặt lá cây, quét dọn xung quanh những bồn cây cảnh. Khi các bạn xách những xô nước nhỏ để tưới cho cây, em cũng cố gắng làm theo. Bạn bè tỏ ý giúp Hà Anh nhưng em bảo các bạn hãy để em tự làm. Nhìn gương mặt bạn đồ ỉm, lấm tấm mồ hôi của Hà Anh, ai cũng thương và nể phục ý chí của bạn. Cuối cùng, xô nước nhỏ ấy cũng được Hà Anh đem đến bên bồn cây và cho cây

"tắm" mát. Nhìn những bồn cây xanh mát với những chiếc lá non đang rung rinh theo gió, trên môi Hà Anh nở nụ cười hạnh phúc.

Buổi lao động hôm ấy thật vui vì ai cũng được cô giáo khen. Riêng Hà Anh, bạn còn vui hơn khi thấy bạn bè ai cũng yêu thương, quý mến và giúp đỡ mình. Ở lớp, Hà Anh luôn được thầy cô giáo khen về tinh thần vượt khó trong học tập. Tuy bị khuyết tật từ nhỏ nhưng bạn luôn vươn lên, vượt khó để học tập chăm chỉ. Năm năm học Tiểu học Hà Anh luôn là học sinh giỏi, chăm chỉ trong lao động. Cả lớp tôi đều lấy Hà Anh là tấm gương để noi theo trong học tập và lao động.

Đỗ Thuý Hằng

Câu hỏi :

1/ Bạn Hà Anh trong câu chuyện trên đã có những việc làm gì khi đi lao động ? Bạn gặp những khó khăn gì ? Bạn đã khắc phục những khó khăn đó bằng cách nào ?

2/ Em có suy nghĩ gì sau khi đọc câu chuyện trên ?

Bài 3

TIẾT KIỆM

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Em hiểu thế nào là tiết kiệm ?
2. Hãy phân biệt tiết kiệm với hà tiện, tiết kiệm với xa hoa, lãng phí ?
3. Tiết kiệm đem lại lợi ích gì cho bản thân, gia đình và xã hội ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Hành vi nào sau đây thể hiện tính tiết kiệm ?

- A. Mua sắm quần áo hàng hiệu.

- B. Giữ gìn đồ dùng học tập cẩn thận.
- C. Lên mạng tán gẫu cả ngày.
- D. Xé vở để gấp máy bay.

Bài tập 2

Em tán thành với ý kiến nào sau đây về tiết kiệm ?

- A. Tiết kiệm thể hiện đạo đức của con người.
- B. Tiết kiệm làm cho con người trở nên bủn xỉn.
- C. Chỉ tiết kiệm tài sản của mình còn của công thì dùng thoải mái.
- D. Kinh tế bây giờ phát triển cao nên không cần phải tiết kiệm nữa.

Bài tập 3

Theo em, ý kiến nào sau đây là đúng nhất ?

- A. Tiết kiệm là ít mua sắm đồ dùng gia đình.
- B. Tiết kiệm là chi li tính toán.
- C. Tiết kiệm là sử dụng đúng mức, hợp lí.
- D. Tiết kiệm là dùng tài sản nhà nước như của nhà mình.

Bài tập 4

Trong những câu sau, câu nào nói không đúng về ý nghĩa của tiết kiệm ?

- A. Tiết kiệm là một nét đẹp trong hành vi của con người.
- B. Tiết kiệm đem lại ý nghĩa to lớn về kinh tế.
- C. Người tiết kiệm là người biết chia sẻ, vì lợi ích chung.
- D. Tiết kiệm làm cho con người chỉ biết thu vén cho bản thân.

Bài tập 5

Tuy mới học lớp 6 nhưng Nam đã đòi cha mẹ mua sắm cho nhiều đồ dùng đắt tiền như máy nghe nhạc MP3, máy ảnh kỹ thuật số và cả điện thoại di động để mong mình trở nên sành điệu trước mắt bạn bè. Từ khi có những đồ dùng đó Nam đã chỉ ham mê nghe nhạc, nhắn tin.... mà sao nhãng học tập.

Câu hỏi :

Em nhận xét và đánh giá như thế nào về hành vi của Nam ?

Bài tập 6

Xử lý tình huống :

Tùng ! Tùng ! Tùng !

Tiếng trống báo hết giờ học vang lên, cả lớp ùa ra như đàn chim sổ lồng. Bỗng Mai kéo Bích lại :

– Lớp mình chưa tắt điện và quạt kia, Bích chờ mình lên tắt nhé !

– Hôm nay có phải phiên cậu trực nhật đầu mà cậu tắt, đấy là việc của Hùng cơ mà, bạn ấy quên tắt điện thì thôi, mai đỡ phải bật. Mà điện của trường là miễn phí cứ dùng thoải mái đi, giờ mình về, hơi sức đâu mà leo lên tận tầng 3 được.

Mai ...

Câu hỏi :

1/ Em có nhận xét gì về suy nghĩ và hành động của Mai và Bích ?

2/ Nếu em là Mai, em sẽ trả lời bạn Bích và có hành động thế nào ?

Bài tập 7

Sáng thứ hai đầu tuần, sau nghi lễ chào cờ, cô Tổng phụ trách Đội lên phát động phong trào “Ủng hộ các bạn học sinh nghèo”. Theo kế hoạch giao ban họp tuần trước thì mỗi Đội viên ủng hộ 2000 đồng.

Cô vừa dứt lời thì Lan đã quay sang Quỳnh :

– Lại ủng hộ kìa ! Mình tiết kiệm từng đồng mà cứ ủng hộ thế này thì chết. Đồng phục của mình cũ và sờn hết rồi mình còn chưa mua vội nhé. Phải tiết kiệm chứ ! Chờ rách hẳn đã, mình học tập tinh thần tiết kiệm là hàng đầu đấy.

Câu hỏi :

1/ Theo em, bạn Lan nói như vậy có đúng không ? Việc làm của Lan cho thấy bạn có phải là người biết tiết kiệm không ?

2/ Nếu em là bạn Quỳnh thì em sẽ trao đổi với Lan như thế nào về vấn đề này ?

Bài tập 8

Bằng những kiến thức đã học, em hãy cho biết ý nghĩa của câu tục ngữ : “Buôn tàu bán bè không bằng ăn dè hà tiện”.

Bài tập 9

Em có suy nghĩ gì về phong trào “Kế hoạch nhỏ” của liên đội trường em ?

Bài tập 10

Gia đình em đã thực hiện tiết kiệm điện và nước như thế nào ?

Bài tập 11

Em suy nghĩ thế nào về câu “Tiết kiệm là quốc sách” ?

Bài tập 12

Em hãy đặt ra một kế hoạch thực hiện tiết kiệm cho bản thân.

III – TRUYỆN ĐỌC

"CHIẾC MÁY ĐIỀU HOÀ" CỦA BỐ

Mùa hè năm nay đến sớm hơn, cái nóng oi bức của mùa hè đã đổ hầm hập xuống Hà Nội. Nghe dự báo năm nay sẽ nóng hơn các năm trước, cu Hoàng chạy đến bên bố mẹ.

– Bố ơi ! Bố mua máy điều hoà nhiệt độ đi, năm nay nóng lắm đấy bố ạ !

– Nhà ta đã có mấy chiếc quạt đó thôi con, bật quạt là mát như ngoài biển ấy chứ ! – Bố cười đáp.

– Nhưng con thích điều hoà nhiệt độ như nhà bạn Tùng cơ, mát lạnh, như ở siêu thị ấy. Bố mua cho con, bố nhé ! – Cu Hoàng nài nỉ.

– Con à ! Bố mẹ chưa mua máy điều hoà được vì nhà ta vừa sửa nhà xong nên còn khó khăn, để một thời gian nữa bố mẹ sẽ mua nhé ! – Mẹ Cu Hoàng nói.

Cu Hoàng buồn bã đi ra khỏi phòng. Cậu bỗng nghe thấy tiếng thờ dài của bố mẹ. Nhưng mà buồn ghê ấy, thời buổi này mà không có điều hoà như nhà mình, lũ bạn mà biết chúng sẽ cười cho vỡ mũi. Nhưng thôi, chắc bố mẹ còn gặp nhiều khó khăn, dùng điều hoà nhiệt độ là rất tốn điện, mà Nhà nước đang kêu gọi tiết kiệm năng lượng cơ mà. Và lại bố mẹ nuôi mình ăn học đã vất vả lắm rồi... Vừa nghĩ cu Hoàng vừa thiếp đi.

Sáng hôm sau, Hoàng tỉnh giấc thì mẹ đã ở bên và cười nói :

– Bố con đã thức gần hết đêm để làm cho con một món quà. Con ra xem nào...

Hoàng chạy đến bên bố và thật bất ngờ khi thấy một luồng gió mát như có điều hoà đang chạy bên cạnh. Thì ra bố vì thương Hoàng mà đã sáng tạo ra chiếc quạt có phun sương từ một chiếc quạt máy bình thường có gắn thêm một đường ống dẫn nước nhỏ, nhờ có sức gió mà những tia nước được phun ra xa đem lại hơi mát. Ôi ! Bố thật tuyệt vời và thương con biết mấy.

Đỗ Thuý Hằng

Câu hỏi :

- 1/ Hoàng có mong ước gì khi mùa hè đến ? Khi bố mẹ chưa đáp ứng được mong ước của Hoàng thì bạn có suy nghĩ như thế nào ? Suy nghĩ ấy có điều gì đáng khen ?*
- 2/ Qua câu chuyện trên, em học được điều gì từ bạn Hoàng ?*

Bài 4

LỄ ĐỘ

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Theo em, thế nào là lễ độ ?
2. Em hãy tìm một số biểu hiện của lễ độ và thiếu lễ độ thể hiện qua lời ăn, tiếng nói, cử chỉ...
3. Theo em, việc cư xử lễ độ với mọi người có ý nghĩa như thế nào ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Ý kiến nào sau đây là đúng nhất về lễ độ ?

- A. Là cách cư xử đúng mực trong khi giao tiếp với người khác.
- B. Là cách cư xử khéo léo trong khi giao tiếp với người khác.
- C. Là cách cư xử gần gũi trong khi giao tiếp với người khác.
- D. Là cách cư xử thận trọng trong khi giao tiếp với người khác.

Bài tập 2

Em không đồng ý với ý kiến nào sau đây ?

- A. Lễ độ giúp quan hệ bạn bè cùng lớp trở nên tốt hơn.
- B. Lễ độ giúp con người sống có văn hoá.
- C. Chỉ cần lễ độ với người lớn tuổi.
- D. Lễ độ là thể hiện con người có đạo đức.

Bài tập 3

Em đồng tình với hành vi nào sau đây ?

- A. Ân cần, cởi mở với các bạn trong lớp.
- B. Nói trống không với người lớn tuổi.
- C. Nói tên bố mẹ các bạn trong lớp.
- D. Treu chọc bạn khuyết tật.

Bài tập 4

Cư xử lễ độ thể hiện điều gì ?

- A. Truyền thống tương thân tương ái.
- B. Sự tự trọng, có văn hoá, quan tâm đến mọi người.
- C. Cách học làm sang.
- D. Biết ơn người giúp mình.

Bài tập 5

Tan học, Mai và Hoà đang trên đường về nhà thì có một cụ già trông gầy yếu tiến lại hỏi thăm đường. Mai đang định trả lời cụ thì Hoà ngăn lại :

– Kệ cụ ấy, mình phải đi nhanh về kéo muộn, thời gian đâu mà giúp mấy người già không quen biết.

Hoà quay sang cụ già nói :

– Này cụ già, cụ đi hỏi người khác đi, tụi cháu không có thì giờ đâu.

Câu hỏi :

1/ Em có nhận xét gì về hành vi của bạn Hoà trong tình huống trên ?

2/ Nếu em là Mai, em sẽ có cách ứng xử như thế nào ?

Bài tập 6

Cô giáo dạy môn Địa lí là một cô giáo trẻ mới ra trường, cô được phân công dạy lớp 6A, khi cô vừa bước vào lớp, cả lớp đứng dậy chào cô. Bỗng :

– O ... ọ e hèm !

Tiếng phát ra từ bạn Long ở bàn đầu tiên, kèm theo đó là nụ cười nửa miệng đầy vẻ trêu trọc.

Câu hỏi :

1/ Theo em, hành động của bạn Long thể hiện điều gì ? Nếu em là bạn cùng lớp với Long em sẽ làm gì ?

2/ Để rèn luyện tính lễ độ, chúng ta phải làm như thế nào ?

Bài tập 7

Nhìn thấy cô giáo cũ đang đến gần, Dũng nghĩ : Cô ấy không còn dạy mình nữa, chẳng cần chào đâu.

Câu hỏi :

Em đánh giá thế nào về suy nghĩ đó của Dũng ?

Bài tập 8

Lời nói chẳng mất tiền mua

Lựa lời mà nói cho vừa lòng nhau

Em hiểu thế nào về câu ca dao trên ? Em học tập được gì từ câu ca dao đó ?

Bài tập 9

Em có cảm xúc như thế nào khi mọi người, kể cả người lớn tuổi cư xử có lễ độ với em ?

Bài tập 10

Nếu các bạn lớp em hay làm việc riêng hoặc nói chuyện trong giờ học mà không nghe thầy cô giáo giảng bài thì em sẽ khuyên các bạn như thế nào ?

III – TRUYỆN ĐỌC

GIỜ TRÀ BÀI KIỂM TRA

Tùng ! Tùng ! Tùng !

Đã vào tiết học của môn Sinh học, cả lớp nhanh chóng ổn định chỗ ngồi để chờ cô giáo vào lớp.

Cô Hương dạy môn Sinh học bước vào. Cả lớp đứng dậy nghiêm trang chào cô.

– Chào các em ! Trước khi vào bài học mới cô sẽ trả bài kiểm tra cho các em. Đa phần các em làm bài tốt, các em hãy xem kĩ lại bài của mình để sau khi cô chữa, sai chỗ nào thì rút kinh nghiệm nhé.

Cả lớp hân hoan đón nhận bài từ tay cô. A... Chín điểm... Một bạn điểm cao cười sung sướng. Cũng có vài bạn tiếc nuối vì mắc một vài lỗi nhỏ.

Bỗng từ phía cuối lớp, Tuấn Anh đi như chạy về phía bục giảng, tay đập bài kiểm tra đánh "bộp" xuống mặt bàn giáo viên :

– Tại sao cô lại chấm bài của em sai thế này ? – Tuấn Anh nói như hét lên.

– Em đã xem kĩ bài của em và xem kĩ phần cô chấm cho em chưa ? – Cô giáo ôn tồn trả lời.

– Em đã xem kĩ rồi.

Nói xong Tuấn Anh đi phăm phăm về chỗ ngồi. Cả lớp nín lặng chờ đợi một trận "giông bão" sẽ đến.

Cô Hương cầm bài của Tuấn Anh lên xem xét kĩ phần cô nhận xét và đánh dấu bên lề bài. Cô phân tích cho Tuấn Anh và cả lớp hiểu vì sao bạn được số điểm như vậy. Cả lớp thở phào vì không thấy cô nổi giận. Nhưng kìa... nhìn ánh mắt cô thật buồn. Cô nói :

– Hành động của Tuấn Anh hôm nay làm cô rất buồn. Em hãy suy nghĩ cho kĩ xem hành động của em như vậy có được không ? Bao nhiêu năm đi dạy học, cô chưa bao giờ chứng kiến hay trải qua cảm giác học sinh lên đập bàn và nói như quát vào mặt cô giáo như thế này. Cô hơi ngỡ ngàng vì Tuấn Anh vốn là một học sinh ngoan mà sao giờ lại cư xử thiếu lễ độ như thế.

Nước mắt chảy dài trên má Tuấn Anh, con trai mà khóc cơ đấy. Bạn vốn ngoan và có lễ độ lắm cơ mà, sao hôm nay lại thế nhỉ ?

– Thưa cô – Tuấn Anh ngập ngừng đứng dậy. Cô cho em xin lỗi, do quá hấp tấp và nóng nảy nên em có những cử chỉ và lời lẽ thiếu lễ độ với cô. Em xin lỗi cô và các bạn. Em mong cô tha lỗi cho em.

– Em đã biết mình sai, cô hi vọng rằng em sẽ biết sửa chữa. Đây sẽ là bài học cho em và cả lớp ta về cách ứng xử với thầy cô giáo.

Cả lớp trầm xuống, ai cũng lặng lẽ suy nghĩ về lời dạy của cô.

Đỗ Thuý Hằng

Câu hỏi :

- 1/ Điều gì xảy ra sau khi cô giáo trả bài kiểm tra cho cả lớp ?
- 2/ Em có nhận xét và đánh giá thế nào về hành vi của Tuấn Anh trong câu chuyện trên ?
- 3/ Cô giáo đã cư xử như thế nào sau khi sự việc xảy ra ?
- 4/ Qua câu chuyện này, chúng ta rút ra bài học gì cho bản thân ?

Bài 5

TÔN TRỌNG KỈ LUẬT

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là tôn trọng kỉ luật ? Nêu ví dụ về tôn trọng kỉ luật. Phân biệt hành vi, thái độ tôn trọng kỉ luật với hành vi, thái độ vô kỉ luật.
2. Tôn trọng kỉ luật có ý nghĩa gì đối với bản thân, gia đình và xã hội ?
3. Tại sao mọi người phải có trách nhiệm tôn trọng kỉ luật ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Tôn trọng kỉ luật là :

- A. Tự giác chấp hành những quy định chung ở trường học.
- B. Tự giác chấp hành những quy định ở cơ quan, xí nghiệp.
- C. Tự giác chấp hành những quy định ở mọi nơi, mọi lúc.
- D. Tự giác chấp hành những quy định ở nơi công cộng.

Bài tập 2

Những biểu hiện nào sau đây là tôn trọng kỉ luật ?

- A. Ngắt hoa trong công viên.
- B. Đi học đúng giờ.
- C. Làm bài tập Tiếng Anh trong giờ học Toán.
- D. Nói chuyện riêng khi giáo viên đang giảng bài.
- E. Chuẩn bị bài đầy đủ trước khi đến lớp.
- G. Xả rác nơi công cộng.
- H. Viết đơn xin phép nghỉ một buổi học.
- I. Đi xe trên vỉa hè.

Bài tập 3

Điền những từ hoặc cụm từ phù hợp vào chỗ trống để làm rõ thế nào là tôn trọng kỉ luật.

Tôn trọng kỉ luật là..... chấp hành những quy định chung của....., của các tổ chức xã hội ở....., mọi lúc.

Bài tập 4

Thành là học sinh giỏi trong lớp, nhưng hay đến muộn giờ truy bài, trực nhật thì làm qua loa, đại khái. Lớp trưởng và tổ trưởng nhắc nhở thì Thành nói : Với tớ, kết quả học tập là chính, còn các chuyện khác không quan trọng.

Câu hỏi :

1/ Em có đồng ý với ý kiến của Thành không ? Tại sao ?

2/ Là bạn cùng lớp, em sẽ góp ý với Thành thế nào ?

Bài tập 5

Mai và Hồng ngồi cùng bàn đầu. Trong giờ kiểm tra, thấy Mai loay hoay mãi không làm được bài tập khó. Hồng liền đưa bài của mình cho Mai chép. Cô giáo phát hiện, và cho cả hai bài điểm kém. Hồng tấm tức nói với các bạn cùng lớp : Tớ giúp bạn chứ có vi phạm gì đâu !

Câu hỏi :

1/ Hành vi “giúp Mai” của Hồng có tôn trọng kỉ luật không ? Vì sao ?

2/ Em sẽ phải nói gì với Hồng nếu bạn ấy tâm sự với em về chuyện này ?

Bài tập 6

Sáng thứ hai, cả lớp ai cũng mặc đồng phục đến trường. Duy chỉ có Thắng diện chiếc áo phong mới. Sao đỏ ghi tên vào sổ thi đua, Thắng cãi :
Tớ mặc áo đẹp thì có sao đâu ? Tớ không thích áo đồng phục của trường.

Câu hỏi :

1/ Hành vi của Thắng có vi phạm kỉ luật không ? Vì sao ?

2/ Nếu là bạn của Thắng, em sẽ khuyên bạn như thế nào ?

Bài tập 7

Hãy kể những việc làm của em thể hiện sự tôn trọng kỉ luật.

Bài tập 8

Hãy tìm một số tấm gương điển hình về tôn trọng kỉ luật.

Bài tập 9

Hãy sưu tầm một số câu ca dao, tục ngữ nói về tôn trọng kỉ luật.

III – TRUYỆN ĐỌC

MÓN QUÀ ẤM ÁP

Hôm nay là buổi tổng kết học kì I của lớp tôi. Cô chủ nhiệm tổng kết lớp, trao giấy khen và dặn dò cả lớp, rồi bất ngờ, cô lấy ra từ trong cặp 5 món quà xinh xắn, được bọc giấy hoa rất đẹp. Cả lớp ô lên, ai cũng tò mò muốn được biết ai sẽ là chủ nhân của những món quà đó. Không chỉ riêng tôi mà ai cũng nghĩ, chắc chúng sẽ thuộc về những gương mặt sáng giá của lớp.

Nhưng khi cô đọc tên cả 5 bạn được tặng quà thì chúng tôi bất ngờ. Tùng béo học không giỏi, cả Lan, Hùng, Trâm Anh và Tuấn cũng vậy. Đường như đoán được những thắc mắc của chúng tôi, cô cười và giải thích :

– Lí do cô tặng quà cho 5 bạn không phải vì thành tích học tập mà vì các bạn có ý thức tốt trong việc xây dựng tập thể. Không một buổi học nào vắng mặt các bạn và cũng không có buổi lao động nào mà các bạn không hăng say làm việc. Hơn nữa, mọi nội quy do trường lớp đề ra các bạn đều

chấp hành nghiêm chỉnh. Vậy, các em thấy các bạn có xứng đáng với những món quà này không ?

Chúng tôi đồng thanh tán thưởng bằng những tràng pháo tay. Món quà ý nghĩa của cô đã làm buổi tổng kết thật gần gũi và ý nghĩa hơn. Cảm ơn cô đã nhắc nhở chúng tôi nhớ đến điều giản dị mà quan trọng ấy.

(Sưu tầm)

Câu hỏi :

- 1/ Tại sao năm bạn Tùng, Lan, Hùng, Trâm Anh và Tuấn được cô chủ nhiệm tặng quà trong buổi tổng kết học kì I ?
- 2/ Cách tặng quà của cô giáo chủ nhiệm có ý nghĩa gì với các bạn trong lớp em ?

Bài 6

BIẾT ƠN

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Em hiểu thế nào là biết ơn ? Hãy tìm một số biểu hiện của biết ơn và nêu ví dụ.

2. Biết ơn có ý nghĩa gì trong quan hệ của con người ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Những hành vi và việc làm nào sau đây là biểu hiện của lòng biết ơn ?

- A. Giúp đỡ gia đình thương binh, liệt sĩ.
- B. Đến thăm thầy, cô giáo cũ.
- C. Yêu quý, kính trọng ông bà.

- D. Lánh mặt khi thấy thầy giáo cũ.
- E. Thắp hương cúng giỗ ông bà, tổ tiên.
- G. Quên người đã giúp đỡ mình lúc khó khăn.
- H. Cố gắng học hành để cha mẹ vui lòng.
- I. Luôn nhớ về ngày xưa – ngày đầu tiên đi học...

Bài tập 2

Câu tục ngữ nào sau đây nói về lòng biết ơn :

- A. Bán anh em xa mua láng giềng gần.
- B. Ăn cháo đá bát.
- C. Uống nước nhớ nguồn.
- D. Vong ân bội nghĩa.

Bài tập 3

Hãy nối mỗi cụm từ ở cột II với mỗi cụm từ ở cột I để được một câu đúng.

I	II
A. Biết ơn là sự bày tỏ thái độ trân trọng, tình cảm và những việc làm đền ơn, đáp nghĩa đối với	1. biểu hiện của lòng biết ơn.
B. Biết ơn là nét đẹp của truyền thống	2. bội nghĩa, bạc tình.
C. Trái với biết ơn là	3. những người đã giúp đỡ mình, với những người có công với dân tộc, đất nước.
D. Nhận biết, ghi nhớ những điều tốt lành mà người khác đem lại cho mình là	4. sống có tình nghĩa, thủy chung, trước sau như một của dân tộc ta.

Bài tập 4

Trước đây, vì ham chơi và không có phương pháp học tập tốt nên Trọng học kém. Tính là học sinh giỏi đã kèm cặp, giúp đỡ Trọng nên Trọng đã

từng bước tiến bộ, trở thành học sinh khá. Thấy vậy nhiều bạn trong lớp nói Trọng nên cảm ơn Tính đã giúp đỡ mình. Trọng trả lời thẳng băng : “Trước đây chẳng qua tớ lười nên học kém, chứ bây giờ tớ chăm nên học khá ngay. Tớ học hành tiến bộ là do công của tớ chứ không phải công của Tính đâu !”.

Câu hỏi :

1/ Em suy nghĩ thế nào về câu trả lời của Trọng ?

2/ Theo em, học sinh có cần biết ơn nhau không ?

Bài tập 5

Nhóm học sinh lớp 6 Nhung, Quyên, Cúc, Liễu rất thân thiết với nhau. Nhân ngày 20 tháng 11 năm nay, Nhung rủ cả nhóm cùng đến thăm cô giáo đã dạy từ lớp 5. Quyên và Liễu chưa kịp nói gì thì Cúc đã nói ngay : “Thôi, việc gì phải đến ! Năm nay bọn mình có cô chủ nhiệm mới rồi, cô giáo cũ thì quên đi cũng được”.

Câu hỏi :

1/ Em đồng ý với ý kiến của Cúc không ? Vì sao ?

2/ Theo em, học sinh có cần phải biết ơn các thầy cô giáo cũ của mình không ? Vì sao ?

Bài tập 6

Nghe tin bà ngoại bị ốm, mẹ nói sáng thứ bảy mẹ và hai anh em sẽ về quê thăm bà. Chung thì muốn đi ngay, còn anh Khang thì cứ càu nhàu mãi : “Xa thế mà mẹ cứ bắt phải về, mệt lắm ! Bà chứ có phải là bố mẹ đâu mà phải vất vả thế !”.

Câu hỏi :

1/ Em suy nghĩ gì về biểu hiện của Chung và anh Khang ?

2/ Theo em, con cháu cần thể hiện lòng biết ơn ông bà, cha mẹ như thế nào ?

III – TRUYỆN ĐỌC

BỐ TÔI

Bố tôi năm nay đã ngoài 40 tuổi. Mái tóc đen của bố ngày xưa bây giờ đã bạc nhiều. Vì tương lai con cái, bố đã làm rất nhiều việc để cho ba chị em tôi được đi học. Không kể ngày mưa hay ngày nắng, bố vẫn đạp chiếc xe

“cà tàng” đã hơn 30 năm để đi làm. Cứ mỗi buổi sáng thức dậy, ba chị em tôi cấp sách tới trường còn bố lại dắt chiếc xe ấy đi làm. Buổi trưa bố ăn cơm tại công trình và tối đến bố mới về.

Hôm nay, trời mùa hè nắng chói chang. Trên đường đi học về, thấy bố xây từng viên gạch mà hình dung bao nhiêu giọt mồ hôi đang chảy xuống hai hõm má đen xạm của bố. Bây giờ đã gần trưa rồi mà bố vẫn phải làm việc. Bố vẫn đứng xây miệt mài mà không nhìn thấy tôi. Tôi lặng lẽ đạp xe đi về và lòng thầm nghĩ : Bố ơi ! Con thương bố quá ! Con sẽ học thật giỏi để không phụ lòng bố mẹ.

(Nguyễn Đăng Kim, báo *Thiếu niên tiền phong*, số 44+45)

Câu hỏi :

- 1/ Em có chung cảm xúc với tác giả bài viết trên không ? Vì sao ?
- 2/ Em phải làm gì để tỏ lòng biết ơn ông bà, cha mẹ ?

Bài 7

YÊU THIÊN NHIÊN, SỐNG HOÀ HỢP VỚI THIÊN NHIÊN

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là yêu thiên nhiên, sống hoà hợp với thiên nhiên ? Nêu ví dụ.
2. Theo em, thiên nhiên bao gồm những gì ?
3. Tại sao phải yêu thiên nhiên, sống hoà hợp với thiên nhiên ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Những biểu hiện nào sau đây thể hiện tình yêu thiên nhiên ?

- A. Thích được đi tham quan danh lam thắng cảnh.

- B. Thường xuyên chăm sóc cây cối trong vườn.
- C. Bỏ cành, hái hoa trong công viên.
- D. Thích sưu tầm tranh, ảnh về cảnh đẹp thiên nhiên.
- E. Khó chịu khi thấy có người vứt rác bừa bãi.
- G. Hứng thú cùng bạn bè cắm trại ngoài trời.
- H. Không quan tâm đến những vụ cháy rừng.
- I. Tham gia bình chọn đi sản thiên nhiên trong nước và trên thế giới.

Bài tập 2

Những biểu hiện nào sau đây là sống hoà hợp, thân thiện với thiên nhiên ?

- A. Không dẫm đạp lên thảm cỏ trong vườn hoa.
- B. Săn bắn động vật hoang dã, quý hiếm.
- C. Xả nước thải chưa xử lí vào sông, hồ.
- D. Khai thác khoáng sản có kế hoạch.
- E. Tham gia tích cực phong trào “Trồng cây gây rừng”.
- G. Chăm sóc cây và hoa trong vườn trường.
- H. Vứt rác thải nơi công cộng.
- I. Vận động mọi người cùng bảo vệ thiên nhiên.

Bài tập 3

Mỗi khi nhà trường tổ chức đi tham quan phong cảnh trong và ngoài tỉnh, Dương đều đi và tận hưởng niềm vui của một ngày sống gắn bó với cảnh đẹp của thiên nhiên hùng vĩ. Còn Hoà thì lại khác hẳn, chẳng muốn đi đâu, vì Hoà cho rằng đi như thế mệt lắm, không giúp ích gì cho cuộc sống của mình.

Câu hỏi :

1/ Em đồng ý với việc làm của Dương hay Hoà ? Vì sao ?

*2/ Em đã đi tham quan rừng núi, sông, hồ, biển nhiều chưa ?
Em thấy việc đó là cần thiết không ?*

Bài tập 4

Trên đường đi học về, Hiến và Cường cùng trao đổi với nhau về bảo vệ rừng.

– Hiền : Tổ rất lo vì hiện nay rừng nước mình bị khai thác bừa bãi quá. Con người cần phải biết giữ gìn, bảo vệ thiên nhiên Cường ạ.

– Cường : Theo tổ thì chẳng cần lo lắng gì, con người phải khai thác cho đủ nhu cầu chứ ! Cây bị chặt nhiều thì cây lại mọc nhiều mà.

Câu hỏi :

1/ Em đồng ý với ý kiến của Hiền hay Cường ? Vì sao ?

2/ Tại sao chúng ta cần phải bảo vệ rừng ?

Bài tập 5

Chủ nhật tuần trước, Minh được bố mẹ cho đi tham quan khu hồ nước tự nhiên của tỉnh nhà. Cả gia đình ăn bữa trưa ngay cạnh hồ. Ăn xong, Minh thu dọn mấy tờ giấy báo và thức ăn còn lại định ném cả xuống hồ. Thấy vậy, Bình (anh của Minh) vội vã can ngăn, không để Minh kịp vứt xuống hồ.

Câu hỏi :

1/ Em nhận xét gì về hành vi của hai anh em Bình và Minh ?

2/ Chúng ta có cần phải giữ gìn vệ sinh cho hồ nước tự nhiên không ? Vì sao ?

Bài tập 6

Tại xã Phước Thái, huyện Long Thành, Đồng Nai, Công ty cổ phần hữu hạn Vedan đã lắp đặt và vận hành từ năm 1994 một hệ thống đường ống bí mật ra cầu cảng số 2, xả nước thải độc hại sau sản xuất xuống sông Thị Vải, mỗi ngày khoảng 1.500 m³, làm ô nhiễm môi trường nghiêm trọng.

(Theo <http://www.sinhquyen.com>)

Câu hỏi :

1/ Em có suy nghĩ gì khi đọc đoạn tin trên ?

2/ Theo em, Nhà nước phải làm gì trước hiện tượng trên ?

Bài tập 7

Em hãy kể lại những việc làm của em nhằm bảo vệ thiên nhiên, sống hoà hợp với thiên nhiên.

III – TRUYỆN ĐỌC

1. VIỆC LÀM ĐÁNG KHEN

Cách đây không lâu, tôi có dịp ra Hà Nội dự trại hè phóng viên nhỏ – Phóng viên Tuổi Hồng. Khi vào khách sạn Khăn quàng đỏ, tôi đã được chứng kiến một việc làm tuy nhỏ nhưng vô cùng văn minh.

Hôm đó, như thường lệ, sau khi ăn tối, tôi và chị Hồng Anh đi về phòng. Đến trước cửa thấy một chiếc vỏ kẹo vương trên sàn, chị cúi xuống nhặt và bỏ vào thùng rác. Lần đầu tiên, tôi thấy một người Hà Nội như chị làm việc ấy. Tôi nghĩ, giá như mà ai cũng có ý thức giữ gìn môi trường như chị Hồng Anh thì sông hồ ở Hà Nội chắc sẽ không ô nhiễm đen ngòm như bây giờ.

(Báo *Nhi đồng*, số 63+64, tháng 8/2001)

Câu hỏi :

*1/ Theo em, mọi người có cần làm như chị Hồng Anh không ?
Vì sao ?*

2/ Em cần phải làm gì để giữ gìn môi trường xanh, sạch, đẹp ?

2. CHÚNG EM THẬT CÓ LỖI

Buổi học đầu tiên ở lớp 6A, cô giáo chủ nhiệm làm quen với lớp, cô nêu yêu cầu :

– Các em hãy cho cô biết cha mẹ các em làm nghề gì ?

Đề tài thật hấp dẫn, bạn nào cũng hào hứng :

– Thưa cô, bố em là bộ đội biên giới, mẹ em là bác sĩ ạ !

– Thưa cô, bố mẹ em đều là công nhân nhà máy điện ạ !

– Thưa cô, bố em là kĩ sư nông nghiệp, mẹ em là giáo viên ạ !

Đến lượt Hà, cũng như các bạn em nói rất hồn nhiên :

– Thưa cô, bố mẹ em đều là công nhân vệ sinh ạ !

Trong lớp bỗng rộ lên những tiếng cười. Hà ngơ ngác nhìn các bạn, khi hiểu ra, mặt Hà đỏ bừng, mắt rơm rớm. Cô giáo bước đến bên Hà, đặt tay lên vai em, âu yếm :

– Cảm ơn bố mẹ em, những người lao động đã giữ cho thành phố của chúng ta luôn sạch đẹp. Không có nghề gì là tầm thường, chỉ có những kẻ lười biếng, vô công rồi nghề mới đáng xấu hổ.

Một không khí im lặng bao trùm cả lớp. Những bạn lúc nãy cười to nhất, lúc này cúi mặt ngượng ngùng. Một bạn đứng dậy :

– Thưa cô, chúng em thật có lỗi. Chúng em xin lỗi cô, xin lỗi bạn Hà.

(Báo *Thiếu niên tiên phong*, số 238)

Câu hỏi :

1/ Theo em, vì sao các bạn trong lớp lại cười rộ lên sau khi bạn Hà phát biểu ý kiến ?

2/ Nếu là bạn cùng lớp, em có dám xin lỗi cô giáo và bạn Hà không ?

3. MỘT XÔ RÁC

Gần nhà tôi có một con mương nước sạch trong, lại mát. Những chiều hè oi ả chúng tôi thường rủ nhau ra đấy chơi đùa thoải thích. Nhưng đó chỉ là câu chuyện của mấy năm trước, còn bây giờ con mương đã trở thành nơi... đổ rác lí tưởng. Cá ở đây trước nhiều là thế mà nay phân thì chết phân thì bỏ đi nơi khác. Một hôm, thấy bác H đổ một xô rác đầy xuống mương, tôi liền dừng lại nói :

– Sao bác lại đổ rác xuống mương thế ạ ? Nó sẽ làm cho mương này ngày một ô nhiễm.

– Ôi giờ ! Cô cứ lo xa. Người ta đổ đấy ra đấy, sao không đi mà nhắc mới chả nhớ. Một xô rác của tôi thì bõ bèn gì ?

Nói rồi, bác quay ngoắt về nhà, không thèm quan tâm tới lời nói của tôi. Tôi thoáng nghĩ “Người lớn mà hành động thật nhỏ nhen”.

(Báo *Nhi đồng*, số 53+54, tháng 7/2001)

Câu hỏi :

- 1/ Em có suy nghĩ gì trước hành động và câu nói của bác H ?
- 2/ Em phải làm gì để giữ gìn môi trường trong sạch ?

Bài 8

SỐNG CHAN HOÀ VỚI MỌI NGƯỜI

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là sống chan hoà với mọi người ? Nêu ví dụ.
2. Sống chan hoà với mọi người có ý nghĩa như thế nào đối với chúng ta ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Biểu hiện nào dưới đây thể hiện rõ nhất về sống chan hoà với mọi người ?

- A. Sống giản dị.
- B. Sống thẳng thắn.
- C. Sống vui vẻ, hoà hợp.
- D. Sống khiêm tốn.

Bài tập 2

Những biểu hiện nào sau đây là sống chan hoà với mọi người ?

- A. Thân thiện với mọi người xung quanh.
- B. Sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ khi bạn gặp khó khăn.
- C. Xa lánh mọi người.
- D. Cởi mở, vui vẻ trong giao tiếp.

- E. Chân tình, thông cảm với mọi người.
- G. Giữ kín tâm tư, không bao giờ tâm sự với người thân.
- H. Tham gia tích cực các hoạt động của lớp, của trường.
- I. Thường xuyên quan tâm tới mọi người xung quanh.
- K. Ngại tham gia ý kiến với người khác vì sợ mất lòng.

Bài tập 3

Những biểu hiện nào dưới đây là chưa biết sống chan hoà với mọi người ?

- A. Trong cuộc sống chỉ nghĩ tới bản thân.
- B. Đố kị, ghen ghét những người hơn mình.
- C. Quan tâm tới người xung quanh.
- D. Nói xấu bạn bè.
- E. Không phát biểu ý kiến vì sợ sai.
- G. Ngại ngần khi tham gia hoạt động chung.
- H. Chân tình, cởi mở với mọi người.

Bài tập 4

Thuý Anh chẳng những là học sinh giỏi mà còn sống rất chân thành, cởi mở, vui vẻ với bạn bè trong lớp, tham gia tích cực vào các hoạt động của lớp, của trường. Có người nói, đây là biểu hiện sống chan hoà với mọi người ; nhưng cũng có người lại nói đây chỉ là biểu hiện của tính vui vẻ, thật thà và tích cực, tự giác, chưa phải là sống chan hoà với mọi người.

Câu hỏi :

- 1/ Theo em, những biểu hiện của Thuý Anh có phải là sống chan hoà với mọi người không ? Vì sao ?*
- 2/ Em có quý mến các bạn sống chan hoà với mọi người không ? Vì sao ?*

Bài tập 5

T là học sinh giỏi nhưng trong lớp chẳng ai muốn kết bạn với T vì bạn ấy chỉ biết có mình, coi thường các bạn học kém mình. T không muốn giúp

ai cái gì và cũng không bao giờ muốn ai giúp mình. T cho rằng mình học giỏi là tốt rồi, còn các chuyện khác là không cần thiết.

Câu hỏi :

1/ Em có nhận xét gì về những biểu hiện của T ?

2/ Em có thể khuyên T điều gì ?

Bài tập 6

Trong khu tập thể nhà em ai cũng khen và yêu mến bác Năm vì bác là người cởi mở và tốt bụng. Nhà giàu nhưng bác luôn gần gũi với những gia đình nghèo, luôn quan tâm và giúp đỡ mọi người khi gặp khó khăn. Không những thế, đôi khi bác còn tham gia hoà giải cho một số gia đình có mâu thuẫn với nhau.

Câu hỏi :

1/ Em có quý mến những người như bác Năm không ? Vì sao ?

2/ Em có muốn học tập theo tấm gương của bác Năm không ? Vì sao ?

Bài tập 7

Trong lớp 6A có bạn H là con một gia đình giàu có, bạn luôn tỏ ra kệnh kiêu, không muốn chơi với ai và cũng chẳng ai muốn chơi với bạn ấy. Không như bạn H, bạn Nga cũng là con nhà giàu nhưng bạn rất tốt, luôn sống hoà hợp, thân thiện và sẵn sàng giúp đỡ bạn bè trong học tập và trong cuộc sống.

Câu hỏi :

1. Em có cho rằng, nếu là con gia đình giàu có thì không cần phải hoà hợp, vui vẻ với bạn bè trong lớp không ? Vì sao ?

2. Em có thể khuyên nhủ bạn H điều gì ?

III – TRUYỆN ĐỌC

CHÚT QUÀ THƠM THẢO

Tối qua, Liên thức cùng bà và mẹ trông nồi bánh chưng. Nồi bánh đặt giữa gian bếp, trên chiếc kiềng to, Liên giúp bà nhặt mấy gộc củi để bà chụm vào bếp lửa. Cả nhà quây quần, chuyện trò rôm rả. Hơi lửa ấm như át đi cái rét vùng đồi. Mẹ bảo :

– Liên ngoan, giúp mẹ rửa lá dong, tối lại thức trông nồi bánh chưng, bà đã gói cho con bốn cái bánh nhỏ nhiều thịt nhất.

– Cháu cảm ơn bà !

Liên gục vào lòng bà nghe bà kể chuyện, rồi thiếp đi lúc nào chẳng biết.

Lúc tỉnh dậy, Liên đã thấy bốn cái bánh nhỏ bốc khói nghi ngút, đặt trên bàn, cạnh giường Liên ngủ.

Rửa mặt, đánh răng xong, bà giục Liên bóc bánh ra ăn. Liên chợt nhớ đến bạn Nga học cùng lớp, ở cuối xóm. Nhà Nga nghèo lắm, bố mất sớm, chỉ còn hai mẹ con. Mẹ Nga yếu nên nhận việc quét chợ, kiếm tiền nuôi Nga ăn học.

Liên bọc hai chiếc bánh vào túi ni lông, xin phép bà và mẹ đến nhà Nga. Nga ở nhà một mình, đang ngồi bóc mấy củ sắn bên cạnh cái bếp lạnh tanh.

Cầm hai chiếc bánh còn nóng hổi trên tay, Nga cảm động rơm rớm nước mắt. Nghe Nga kể, Liên mới biết nhà bạn không có đủ tiền để gói bánh chưng. Và thế là Liên chạy ngay một mạch về nhà :

– Bà ơi ! Nhà bạn Nga không có bánh chưng ăn Tết, nhà mình biếu mẹ con bạn ấy mấy chiếc bánh, bà nhé !

– Ồ phải đấy. Cháu gói lấy bốn chiếc bánh to, mang sang biếu. Nhớ cho bà gửi lời hỏi thăm, gọi là có chút quà thơm thảo cháu ạ !

Liên quàng quả chạy đi trong cái nhìn âu yếm của bà và mẹ.

(Hoàng Giang, Tạp chí *Thế giới trong ta*, số 272)

Câu hỏi :

1/ Việc làm của Liên thể hiện đức tính gì ?

2/ Em đã bao giờ có suy nghĩ và hành động “thơm thảo” như Liên chưa ? Hãy kể lại trường hợp đó.

Bài 9

LỊCH SỰ, TẾ NHỊ

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là lịch sự, tế nhị ? Cho ví dụ về cách giao tiếp lịch sự, tế nhị biểu hiện qua : trang phục, cử chỉ, ngôn ngữ....

2. Lịch sự, tế nhị có ý nghĩa gì trong gia đình và với mọi người xung quanh ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Những biểu hiện nào dưới đây là lịch sự, tế nhị và không lịch sự, tế nhị ?

STT	Biểu hiện	Lịch sự, tế nhị	Không lịch sự, tế nhị
1.	Nói lời xin lỗi khi có lỗi.		
2.	Nói dí dỏm khi giao tiếp.		
3.	Vừa nói vừa chỉ vào mặt người đối diện.		
4.	Nói nhẹ nhàng khi phê bình người khác.		
5.	Nói lời cảm ơn khi được giúp đỡ.		
6.	Nói leo khi người khác nói.		
7.	Biết kiềm chế, không nóng giận.		
8.	Nói cộc lốc khi giao tiếp.		
9.	Hay vắng tục, chửi thề.		
10.	Ăn mặc luộm thuộm.		

STT	Biểu hiện	Lịch sự, tế nhị	Không lịch sự, tế nhị
11.	Chăm chú lắng nghe khi giao tiếp.		
12.	Cười, nói to khi dự đám tang.		

Bài tập 2

Nhân dịp đầu xuân, Minh, Sơn và các bạn rủ nhau đi lễ chùa. Trong khi mọi người lầm rầm thắp hương, khấn vái, Minh và Sơn cứ nói oang oang về bộ phim hình sự mới xem.

Câu hỏi :

- 1/ *Hành động của Minh và Sơn có lịch sự, tế nhị không ?*
- 2/ *Em cần phải làm gì khi ở nơi đông người ?*

Bài tập 3

Thắng đến rủ Hùng đi học. Vừa tới cửa, chưa kịp gọi Hùng thì Thắng nghe thấy tiếng mẹ Hùng và Hùng vọng ra :

- Con ăn sáng chưa ?
- Rồi !
- Con mặc thêm áo ấm vào nhé !
- Thôi thôi !
- Soạn đủ sách vở chưa con ?
- Rồi ! Hỏi gì mà lắm thế...

Câu hỏi :

- 1/ *Em có đồng ý với cách đối đáp của Hùng với mẹ không ? Vì sao ?*
- 2/ *Nếu là Thắng, em sẽ nói gì với Hùng về chuyện này ?*

Bài tập 4

Tuyển và Sáng chơi thân với nhau, nhưng hai người lại có nhiều điểm khác nhau về hành vi ứng xử, về tính tình... Trong quan hệ với các bạn cùng lớp, Tuyển thường tỏ ra tôn trọng và biết nhường nhịn bạn. Ngược lại, Sáng thì hay giành giật và to tiếng với các bạn, nhất là khi bạn nào có lỗi với mình.

Câu hỏi :

- 1/ Em cho biết ý kiến của mình về biểu hiện của Tuyến và Sáng.
- 2/ Theo em, mỗi học sinh có thể tự rèn luyện để trở thành người lịch sự, tế nhị được không ? Rèn luyện như thế nào ?

Bài tập 5

Do sơ ý nên Dung đã để mực giấy ra vở của Hoa. Dung cuống quýt xin lỗi Hoa và chờ đợi một câu mắng từ phía bạn. Nhưng không, Hoa không hề mắng Dung và cũng không hề tỏ thái độ bức tức mà chỉ nhẹ nhàng nói : “Không sao đâu ! Ai cũng có lúc nhỡ tay mà”. Thấy Hoa nói thế, Dung nhẹ cả người, nhưng vẫn thấy áy náy và tự nhủ từ nay phải cẩn thận hơn.

Câu hỏi :

- 1/ Trong tình huống trên, ai là người lịch sự, tế nhị ?
- 2/ Hãy nêu cách xử sự của em khi gặp những trường hợp tương tự.

Bài tập 6

Vinh có tật hễ ngồi nói chuyện với ai là lại rung đùi và nói oang oang. Thấy thế, Phương rất muốn góp ý nhưng lại băn khoăn rằng đây có phải là biểu hiện không lịch sự, tế nhị của Vinh không, hay chỉ là cá tính, thói quen thôi ? Mà đã là cá tính, thói quen thì góp ý làm gì, vì không thể sửa chữa được.

Câu hỏi :

- 1/ Biểu hiện của Vinh có phải là không lịch sự, tế nhị không ? Vì sao ?
- 2/ Em hãy giúp Phương cách góp ý cho bạn Vinh.

III – TRUYỆN ĐỌC

1. GIỮ PHÉP LỊCH SỰ KHI BÀY TỎ YÊU CẦU, ĐỀ NGHỊ

Một sớm, thằng Hùng mới “nhập cư” vào xóm tôi, dắt chiếc xe đạp gán hết hơi ra tiệm sửa xe của bác Hai. Nó hát hăm bảo bác Hai :

– Bơm cho cái bánh trước. Nhanh lên nhé, trễ giờ học rồi.

Bác Hai nhìn thẳng Hùng rồi nói :

- Tiệm của bác hồng có bơm thuê.
- Vậy cho mượn cái bơm, tôi bơm lấy vậy.

Vừa lúc ấy, cái Hoa nhà ở cuối ngõ cũng dắt xe đạp chạy vào ríu rít chào hỏi :

– Cháu chào bác Hai ạ ! Bác ơi, cho cháu mượn cái bơm nhé. Chiều nay cháu đi học về, bác coi giùm cháu nghe, hồng biết sao nó cứ xì hơi hoài.

– Được rồi. Nào để bác bơm cho. Cháu là con gái, biết bơm không mà bơm.

– Cháu cảm ơn bác nhiều !

(Sưu tầm)

Câu hỏi :

1/ Em hãy nhận xét cách cư xử của Hùng và Hoa.

2/ Việc làm của Hùng và Hoa mang lại kết quả như thế nào cho bản thân ?

2. BÀ LÃO BÁN BÓNG BAY

Sáng chủ nhật, Nhật và Dũng rủ nhau đi chơi. Vừa đến đầu ngõ, hai bạn gặp một bà lão khoảng 70 tuổi đi bán bóng bay. Trên đôi vai gầy gò của bà là đôi quang gánh treo những chùm bóng bay đủ các màu. Thấy đôi bạn, bà lão đón đả mời :

– Hai cháu ơi, mua cho bà mấy quả bóng bay nào.

Nhật cười khẩy :

– Bay với chả bướm. Bà bán bao tiền một cái ?

– Năm trăm đồng một cái cháu ạ !

Nhật bĩu môi :

– Sao đắt thế. Năm trăm đồng hai cái, có bán không ? Ngoài chợ thiếu gì bóng bay đẹp.

Bà lão vẻ tần ngần :

– Không được cháu ạ, bà lấy tận gốc đã ba trăm năm mươi đồng rồi.

Nhật vênh mặt lên :

– Không đồng ý thì thôi, bà đi chỗ khác mà bán.

Dững chứng kiến cảnh ấy có vẻ không vui. Em lại gần bà lão lễ phép nói :

– Bà ơi, cháu có hai ngàn đồng bà bán cho cháu bốn cái. Cháu mang về cho em cháu.

– Đây, bà cho cháu năm cái.

– Thôi bà ạ, bà bán hàng lời lãi chẳng bao nhiêu, cháu chỉ lấy bốn cái thôi.

Bà lão xoa đầu Dững khen “Cháu ngoan quá” rồi tắt tả bước đi. Đợi bà lão đi xa, Nhật hỏi Dững :

– Cậu làm gì có em mà mua bóng bay ?

Dững cười, đưa bóng bay cho Nhật :

– Mình mua cho cậu ấy mà. Thương bà lão già yếu, mình giúp thôi chứ thật lòng mình chẳng thích chơi bóng bay.

Nhật tần ngần nhận bóng, mặt đỏ dần lên.

(Thế giới trong ta, số 269)

Câu hỏi :

1/ Biểu hiện của Nhật có lịch sự, tế nhị không ?

2/ Tại sao Nhật lại “ tần ngần nhận bóng, mặt đỏ dần lên” ?

Bài 10

TÍCH CỰC, TỰ GIÁC

TRONG HOẠT ĐỘNG TẬP THỂ

VÀ TRONG HOẠT ĐỘNG XÃ HỘI

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Thế nào là tích cực, tự giác trong hoạt động tập thể và trong hoạt động xã hội ? Nêu ví dụ.

2. Hãy nêu rõ sự khác nhau giữa những biểu hiện tích cực, tự giác với lười biếng, không tự giác trong việc tham gia hoạt động tập thể và hoạt động xã hội.

3. Tích cực, tự giác tham gia hoạt động tập thể và hoạt động xã hội có ý nghĩa như thế nào đối với mỗi người và đối với cộng đồng, xã hội ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Những biểu hiện nào sau đây là tích cực, tự giác tham gia hoạt động tập thể và hoạt động xã hội ?

- A. Nhiệt tình tham gia các hoạt động Đội.
- B. Chủ động chăm sóc cây hoa trong vườn trường.
- C. Tham gia các phong trào văn nghệ, thể dục thể thao của trường.
- D. Chỉ tham gia các hoạt động ở trường, không muốn tham gia các phong trào ở nơi cư trú.
- E. Hằng hái tham gia dọn vệ sinh nơi công cộng.
- G. Chủ nhật ở nhà xem tivi, không đi cắm trại với cả lớp.
- H. Ủng hộ phong trào “Đền ơn đáp nghĩa”.
- I. Hờ hững với các câu lạc bộ của trường.
- K. Hết lòng tham gia công việc chung của lớp.

Bài tập 2

Chuẩn bị cho ngày 20 tháng 11, Liên đội thiếu niên trường THCS Ba Đình chuẩn bị một số tiết mục văn nghệ để biểu diễn chúc mừng các thầy cô giáo. Lớp 6A chọn được 5 bạn để tham gia vào Đội Văn nghệ chung của cả trường. 4 bạn vui vẻ tham gia và tập rất nhiệt tình, duy chỉ có bạn Nhung thì từ chối, không tham gia. Ài cũng biết Nhung hát rất hay, nhưng bạn ấy chỉ muốn hát tự do, không muốn tham gia vào Đội Văn nghệ vì sợ mất thời gian nghỉ ngơi, vui chơi của mình.

Câu hỏi :

- 1/ Theo em, bạn Nhung từ chối tham gia như vậy có đúng không ? Vì sao ?*
- 2/ Em có thể khuyên bạn Nhung điều gì ?*

Bài tập 3

Bạn Sinh học vào loại khá nhưng luôn trốn tránh tham gia vào công việc làm vệ sinh trường lớp. Cứ mỗi lần nhà trường tổ chức dọn dẹp vệ sinh trong toàn trường là bạn ấy lại tìm cách để không phải tham gia. Nhiều bạn nói biểu hiện của Sinh như thế là không được, nhưng cũng có bạn lại nói việc tham gia vào phong trào của trường không quan trọng.

Câu hỏi :

- 1/ Em đồng ý với ý kiến nào trên đây ?*
- 2/ Theo em, học sinh có cần phải tham gia vào các hoạt động chung của trường không ? Vì sao ?*

Bài tập 4

Phượng không chỉ là một học sinh giỏi mà còn là một học sinh gương mẫu về tính tập thể. Phượng tự nguyện giúp đỡ 3 bạn cùng lớp từ học sinh kém năm học trước trở thành học sinh khá trong năm học này. Phượng còn là người sôi nổi, luôn đi đầu và cổ vũ cho các hoạt động của Đội thiếu niên tiên phong, từ hoạt động văn nghệ, thể dục thể thao đến các hoạt động vệ sinh, nói không với ma túy nơi học đường... Thế mà có bạn lại chê Phượng sao đại thể, tội gì mà tham gia vào các hoạt động ấy cho mất thời gian của mình.

Tính tự giác, tính cực của Phượng trong các hoạt động tập thể ở trường, lớp có đáng được bạn bè trân trọng, quý mến không ? Vì sao ?

III – TRUYỆN ĐỌC

TẤM GƯƠNG MỘT CỤU GIÁO CHỨC VỚI SỰ NGHIỆP “TRỒNG NGƯỜI”

Thầy Vũ Duy Hiền quê ở thôn Bình Trúc, xã Bình Sa, thuộc huyện Thăng Bình (Quảng Nam), hiện nay ở số 76, đường Trần Du, TP. Tam Kỳ. Thủa nhỏ, theo học tại trường làng với chiếc áo cộc thô nhàu, đôi nón lá, đi chân đất nhưng thầy học rất chăm, ngoan, được các thầy, cô và bạn bè quý mến. Sau những năm đèn sách, nung chín “Cửa khổng sân trành”, cậu học trò xuất sắc được Ty Giáo dục Quảng Nam thời kháng chiến chống Pháp tuyển chọn vào học khoá sư phạm và nhanh chóng trở thành một thầy giáo khi mới bước vào tuổi 18.

Trải qua hơn 40 mười năm thăng trầm trong ngành, thầy Duy Hiền đã từng đứng trên bục giảng với danh hiệu giáo viên giỏi các cấp và tiến lên làm cán bộ quản lí, đặc biệt từ ngày quê hương được hoàn toàn giải phóng thầy đảm nhận chức vụ Hiệu trưởng bậc THCS đến khi về hưu.

Những tưởng về hưu là sẽ được an phận tuổi già, ngược lại thầy tiếp tục hoạt động với chức vụ Phó chủ tịch Hội Khuyến học của tỉnh Quảng Nam liên tiếp 3 nhiệm kì, thầy luôn luôn hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ. Thầy còn tham gia công tác Cựu giáo chức tại TP. Tam Kỳ và được Đại hội Cựu Giáo chức thành phố Tam Kỳ bầu làm Chủ tịch Hội nhiệm kì 2005–2010. Đặc biệt, khi Hội Cựu Giáo chức tỉnh Quảng Nam hình thành, thầy Hiền được bầu vào Ban thường vụ. Thầy Hiền là người khởi xướng thành lập Hội Cựu giáo chức đầu tiên của tỉnh Quảng Nam.

Từ nhiệm vụ khuyến học, khuyến tài thầy Duy Hiền đã cùng lãnh đạo các cấp từ tỉnh xuống cơ sở, vận động toàn xã hội tham gia phát triển giáo dục, từng bước góp phần cùng với các trường học trong địa bàn toàn tỉnh, vươn lên thực hiện một cách tốt nhất với phong trào giáo dục nâng cao chất lượng dạy và học, góp phần cùng cả nước xây dựng xã hội học tập, nâng cao dân trí, đào tạo nhân tài theo mục tiêu của Đảng.

Trong cương vị Chủ tịch Hội, thầy Hiền đã tập hợp đông đảo lực lượng Cựu giáo chức toàn thành phố tham gia phong trào thi đua yêu nước đạt thành tích xuất sắc, Hội Cựu giáo chức TP. Tam Kỳ được các cấp tặng nhiều danh hiệu cao quý. Đặc biệt năm 2006 được Trung ương Hội Khuyến học Việt Nam tặng 3 kỉ niệm chương vì sự nghiệp Khuyến học, 1 bằng khen của Trung ương Hội Người cao tuổi, nhiều bằng khen của UBND tỉnh. Riêng thầy Vũ Duy Hiền được Thủ tướng Chính phủ tặng bằng khen năm 2004 về thành tích xuất sắc trong hoạt động khuyến học, khuyến tài và Trung ương Hội Cựu giáo chức Việt Nam tặng bằng khen. Ngoài ra, Hội còn tổ chức các hoạt động khác như giao lưu học tập, thăm viếng đồng nghiệp, văn nghệ quần chúng, sáng tác thơ ca, báo chí v.v... rất đáng tự hào.

Thầy Vũ Duy Hiền tâm sự : “Nhớ lại một thời chiến tranh rất ác liệt, thầy trò sống trong điều kiện vô cùng khó khăn, thiếu thốn. Các lớp học đều bằng tranh tre nứa lá, nằm rải rác trong các khu rừng. Mùa nắng rất bỏng, mùa mưa gió lùa mái dột ướt cả sách vở, giấy viết xong đem phơi, hôm sau viết tiếp. Vừa học vừa tránh máy bay địch, thế nhưng thầy vẫn dạy tốt, trò vẫn học tốt. Những hình ảnh ngày xưa vẫn còn đó, đã gợi lại trong tôi những kỉ niệm, như nhắc tôi hãy cố gắng đem sức lực còn lại của mình góp phần xây dựng thế hệ tương lai cho quê hương, đất nước ; xứng đáng là một giáo viên mẫu mực, giữ vững truyền thống “Tôn sư trọng đạo” của dân tộc Việt Nam”.

Thầy Vũ Duy Hiền xứng đáng là tấm gương có tâm huyết với sự nghiệp “Trồng người” tận tâm với hoạt động khuyến học, khuyến tài, với Hội Cựu giáo chức trong toàn tỉnh, được các Hội, Đoàn thể và bạn bè đồng nghiệp tin yêu, mến phục.

(Theo Nguyễn Huy Hoàng, <http://nguoiacaotui.org.vn>)

Câu hỏi :

- 1/ Những nội dung nào trong truyện đọc trên cho thấy thầy Vũ Duy Hiền là người tích cực tham gia các hoạt động của tập thể và xã hội ?*
- 2/ Em học tập được gì từ tấm gương thầy Vũ Duy Hiền ?*

Bài 11

MỤC ĐÍCH HỌC TẬP CỦA HỌC SINH

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Em hãy cho biết mục đích học tập của học sinh là gì ?
2. Theo em, thế nào là mục đích học tập đúng đắn ? Thế nào là mục đích học tập sai ? Cho ví dụ.
3. Vì sao học sinh phải biết xác định mục đích học tập đúng đắn ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Theo em, mục đích học tập nào dưới đây là đúng đắn nhất ?

- A. Làm cho cuộc sống của bản thân sau này tốt hơn.
- B. Để có bằng cấp, có địa vị cao trong xã hội.
- C. Để có khả năng lao động tốt, làm giàu cho gia đình và quê hương.
- D. Để được nhiều người nể phục, kính trọng.

Bài tập 2

Hành vi nào dưới đây thể hiện là người học sinh có mục đích học tập đúng đắn ?

- A. Chỉ hôm nào cô dặn sẽ kiểm tra thì Hoan mới học kĩ bài.
- B. Vì sợ thua điểm Lan về môn Toán nên Vân dành nhiều thời gian và cố gắng học thật kĩ môn này.
- C. Ngày nào Toàn cũng làm bài, học bài đủ các môn để nắm vững kiến thức.
- D. Sợ bị cha mẹ mắng nên Liên luôn cố gắng học tốt.

Bài tập 3

Em tán thành hoặc không tán thành với những ý kiến nào dưới đây ?

Ý kiến	Tán thành	Không tán thành
A. Những người thông minh thì không cần phải cố gắng trong học tập cũng đạt được mục đích của mình.		
B. Còn nhỏ thì chỉ cần biết học thôi, còn học để làm gì thì chưa cần nghĩ đến vội.		
C. Chăm chỉ học tập, nắm vững kiến thức thì mới có thể cống hiến cho đất nước.		
D. Những học sinh nghèo thì chỉ cần cố gắng học để thoát nghèo.		

Bài tập 4

Hiền là một học sinh được coi là học hành có nền nếp vì em thường xuyên chuẩn bị bài đầy đủ trước khi đến lớp. Có bạn hỏi “bí quyết” của Hiền để có thể chuẩn bị bài chu đáo như vậy, thì Hiền “bật mí” : Tớ chỉ làm những bài tập dễ, còn những bài khó thì tớ mang sách giải ra chép. Làm như vậy, tớ không phải mất nhiều thời gian suy nghĩ, cốt sao cho đủ số bài tập, còn có hiểu hay không sau sẽ tính !”

Câu hỏi :

Em có tán thành cách học của Hiền không ? Vì sao ?

Bài tập 5

Hung là một học sinh giỏi của lớp 6A và là người có tinh thần giúp đỡ bạn trong học tập. Bạn gặp khó khăn gì, hỏi gì, Hưng cũng sẵn sàng giúp đỡ, giúp bạn hiểu bài. Nhưng trong giờ kiểm tra, Hưng rất lấy làm khổ sở vì cứ luôn bị các bạn ngồi xung quanh, ngồi phía sau dòm nhìn bài của Hưng. Cho bạn nhìn bài là vi phạm nội quy, nhớ thầy cô mà bắt được thì nguy to cho cả hai. Nhưng nếu không cho nhìn bài thì bạn lại bảo là ích kỉ, chỉ biết mình, không biết giúp đỡ bạn bè trong lúc nguy khốn và có thể mất bạn.

Câu hỏi :

1/ Nỗi khổ sở của Hưng là gì ? Ở lớp em, trường em có hiện tượng như vậy không ? Nó tồn tại ở mức độ nào ?

2/ *Hãy nêu nhận xét của em về mục đích, động cơ học tập của một số bạn hay nhìn bài của người khác.*

3/ *Em hãy giúp Hưng cách ứng xử trong tình huống nêu trên.*

4/ *Theo em, để chấm dứt cảnh khó xử này, mỗi học sinh cần phải làm gì ?*

Bài tập 6

Em hãy cùng các bạn thảo luận về các ý kiến sau :

– Nhiệm vụ của học sinh chỉ là học, không cần thiết phải quan tâm đến những thay đổi đang diễn ra xung quanh về kinh tế, văn hoá, xã hội ...

– Học phải kết hợp với hành, học ở mọi nơi, mọi lúc, học ở mọi người, phải biết liên hệ với thực tế cuộc sống thì mới nắm chắc kiến thức, kỹ năng và vận dụng được trong cuộc sống và lao động sau này.

Em tán thành ý kiến nào ? Vì sao ? Để thực hiện được điều đó, các em phải làm gì ?

Bài tập 7

Em hãy lập kế hoạch thực hiện mục đích học tập của bản thân theo gợi ý sau :

– Xác định mục đích học tập của bản thân : Mục đích lâu dài, mục đích từng giai đoạn (lớp học, cấp học), mục đích trước mắt.

– Công việc cần làm để đạt mục đích.

– Kế hoạch thực hiện trên cơ sở tính đến những điều kiện, khả năng của bản thân và sự hỗ trợ của bạn bè, thầy cô giáo, gia đình (thời gian nào làm gì, cách làm, cần sự hỗ trợ từ ai ...).

III – TRUYỆN ĐỌC

CÔ GÁI VÙNG CAO VÀ CÂY NGÔ CHỊU HẠN

Xuất thân từ một gia đình nghèo khó, nhưng bằng sự nỗ lực hết mình, cô gái người dân tộc Sán Diêu Phó Thị Thuý Hằng đã đạt thành tích cao trong học tập và tìm được giống ngô chịu hạn tốt, giúp đồng bào vùng cao ổn định cuộc sống.

Lúc Hằng sắp chào đời, gia đình cô lâm vào cảnh khánh kiệt. Bố Hằng là thương binh, bị bệnh thần kinh. Trong một lần lên cơn thần kinh, ông đã đốt trụi căn nhà. Hằng nhớ lại : “Một mình mẹ tần tảo ngược xuôi nuôi chồng con. Tuổi thơ của mình gắn liền với ngô, khoai. Những ngày giáp hạt, trong nhà cũng không còn ngô, khoai, phải ăn rau lang, bầu bí trừ bữa. Vì không có tiền, các anh chị đều phải nghỉ học từ rất sớm, chỉ có mình may mắn được ưu tiên đi học”. Không phụ lòng người thân, Hằng nỗ lực phấn đấu vươn lên, 12 năm liền cô đều đạt danh hiệu học sinh giỏi.

Yêu thích nghiên cứu khoa học nên khi trở thành sinh viên khoa Sinh Đại học Thái Nguyên, Hằng càng có cơ hội để theo đuổi niềm đam mê. Hằng mạnh dạn đăng kí nghiên cứu đề tài “Chất lượng hạt và khả năng chịu hạn của một số giống ngô địa phương miền núi phía bắc Việt Nam”. Hằng cho biết : “Với đồng bào dân tộc ở vùng cao, cây ngô vẫn là nguồn lương thực chủ yếu. Vào mùa đông, gặp thời tiết giá lạnh, hanh khô, ngô thường xuyên mất mùa. Với mong muốn bà con có cuộc sống ổn định, từ đó thoát nghèo nên mình đã chọn đề tài về cây ngô”. Qua tìm hiểu, Hằng đã chọn 5 giống ngô ta trồng ở vùng cao để nghiên cứu. Để thu thập được những giống ngô đó, Hằng phải lặn lội lên tận Bắc Kạn, Cao Bằng tìm kiếm. Từ nghiên cứu ở phòng thí nghiệm, Hằng đưa giống ngô trồng thử nghiệm ngay trên ruộng nhà. Qua 3 tháng tự tay chăm sóc, Hằng đã thành công, tìm được giống ngô phù hợp, có xuất xứ từ Đông Khê (Cao Bằng). So với ngô lai, khả năng chịu hạn của giống ngô Đông Khê hơn hẳn, hạt thơm ngon và dẻo hơn nhiều. Đề tài của Hằng được trao giải nhất Sáng tạo trẻ tỉnh Thái Nguyên năm 2008.

Phó Thị Thuý Hằng đã được nhận học bổng Nguyễn Thái Bình do báo Thanh Niên trao tặng ; giải thưởng Mãi mãi tuổi 20 ; được tuyên dương là tấm gương sinh viên Việt Nam học tập và làm theo lời Bác. Hằng tâm sự : “Nếu không có quyết tâm, chắc chắn mình không có được thành công như ngày hôm nay. Mình sẽ tiếp tục theo đuổi đề tài nghiên cứu về cây ngô để góp phần bảo tồn giống giên quý và đưa ra giống ngô mới có năng suất cao, giúp đồng bào ổn định và nâng cao chất lượng cuộc sống”.

(Theo **Hải Bình**, báo *Thanh niên*, ngày 1/12/2008)

Câu hỏi :

- 1/ Hoàn cảnh gia đình của chị Phó Thị Thuý Hằng như thế nào ?
- 2/ Chị Hằng đã có suy nghĩ như thế nào và đã làm gì để thực hiện niềm đam mê của mình ?
- 3/ Em có suy nghĩ gì về tấm gương học tập và làm theo lời Bác của chị Phó Thị Thuý Hằng ?

Bài 12

CÔNG ƯỚC LIÊN HỢP QUỐC VỀ QUYỀN TRẺ EM

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Các quyền của trẻ em theo Công ước Liên hợp quốc có thể chia thành mấy nhóm quyền ? Đó là những nhóm quyền nào ?
2. Em hãy kể một số quyền cụ thể trong các nhóm quyền của trẻ em.
3. Công ước Liên hợp quốc về quyền trẻ em có ý nghĩa như thế nào đối với sự phát triển của trẻ em và đối với tương lai của thế giới ?
4. Em hãy nhận xét việc thực hiện quyền và bổn phận của trẻ em ở bản thân và bạn bè.

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Theo em, việc làm nào dưới đây là tôn trọng và thực hiện quyền trẻ em ?

- A. Cho trẻ bỏ học đi làm để kiếm tiền.
- B. Làm theo mọi ý muốn của trẻ.
- C. Đưa con đi tiêm phòng dịch.
- D. Cha mẹ ưu tiên, chiều chuộng con trai hơn con gái.

Bài tập 2

Việc làm nào dưới đây là vi phạm quyền trẻ em ?

- A. Dạy nghề cho trẻ em có khó khăn.
- B. Cho trẻ em hút thuốc lá.
- C. Buộc trẻ em hư phải vào trường giáo dưỡng.
- D. Yêu cầu trẻ có khó khăn đến lớp học tình thương.

Bài tập 3

Những ý kiến dưới đây là đúng hay sai ?

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Trẻ em có quyền được học tập, vui chơi giải trí, không phải làm gì.		
B. Cha mẹ có quyền ngăn cấm con chơi những trò chơi có hại.		
C. Cho con đi học hay không là quyền của cha mẹ.		
D. Khi con đến tuổi đi học cha mẹ mới làm khai sinh cho con là vi phạm quyền trẻ em.		
E. Trẻ em khuyết tật cũng được hưởng các quyền như những trẻ em bình thường khác.		

Bài tập 4

Bé Bông năm nay lên 6 tuổi. Mẹ đưa bé đến trường Tiểu học trong thôn để xin cho bé vào học, nhưng vì bé không có giấy khai sinh nên trường Tiểu học không nhận bé vào học.

Câu hỏi :

1/ Theo em, bé Bông đã không được hưởng những quyền gì của trẻ em ?

2/ Ai có lỗi trong trường hợp này ? Vì sao ?

Bài tập 5

Tí là một cậu bé mồ côi cha từ nhỏ. Cậu sống với mẹ và 3 đứa em trong một ngôi nhà lụp xụp ở khu phố lao động. Do hoàn cảnh khó khăn, cậu chỉ được học đến lớp 4. Năm cậu 14 tuổi, có người đàn ông đến xin nhận cậu

làm con nuôi, hứa với mẹ cậu sẽ chăm sóc, nuôi dưỡng cậu chu đáo và cho cậu đi học tiếp. Tin lời người đó, mẹ Tí đồng ý cho cậu làm con nuôi người ta mà không hỏi ý kiến cậu. Mặc dù không muốn xa mẹ và các em, nhưng Tí không muốn trái lời mẹ và theo người đàn ông đó về nhà. Nhưng sự thực người đàn ông ấy là kẻ bịp bợm, thấy Tí ngoan ngoãn, chăm chỉ nên vợ chồng ông ta nảy ra ý định xin cậu về làm con nuôi với mục đích tận dụng sức lao động của cậu. Ở nhà ông ta, Tí không được đối xử tử tế, không được đi học, phải làm tất cả việc nhà và trông nom việc bán hàng rất vất vả.

Câu hỏi :

- 1/ Vợ chồng người nhận nuôi Tí đã có những sai phạm gì ?
- 2/ Theo em, mẹ Tí có lỗi không ? Vì sao ?

Bài tập 6

Bố mẹ Mai li hôn khi Mai đang học lớp 3, Mai ở với mẹ. Thời gian đầu, bố Mai thường xuyên đến thăm Mai và gửi tiền để cùng mẹ nuôi Mai. Nhưng 2 năm sau, bố Mai đi lấy vợ khác và từ đó ít đến thăm Mai dần, cuối cùng ông không hề đến thăm con và cũng không gửi tiền để đóng góp nuôi Mai ăn học nữa. Mẹ Mai thì sức yếu, lương thấp, vì vậy Mai không có cuộc sống đầy đủ như các bạn cùng tuổi khác.

Câu hỏi :

- 1/ Mai đã bị thiệt thòi gì so với các bạn cùng tuổi ?
- 2/ Theo em, bố Mai cần phải có trách nhiệm gì đối với Mai ?

Bài tập 7

Lan sinh ra trong một gia đình nghèo, đông con nên năm 13 tuổi, em phải đi làm thuê cho một cửa hàng cơm ở phố huyện. Hằng ngày em phải làm rất nhiều công việc, từ nhóm lò, xách nước, dọn dẹp, rửa bát, bưng bê, đến phục vụ các con bà chủ... Công việc thường kéo dài từ sáng sớm đến khuya, có những công việc nặng quá sức của em và còn thường bị chủ mắng nhiếc khi có điều gì không vừa ý. Lan không được đi học, không được tiếp xúc với các bạn cùng tuổi và những người khác nên rất buồn và tủi thân, chỉ muốn về quê sống với cha mẹ.

Câu hỏi :

- 1/ Trong tình huống trên, những quyền gì của trẻ em đã bị vi phạm ?
- 2/ Nếu là Lan thì em sẽ làm gì để thoát khỏi tình trạng trên ?
- 3/ Nếu chứng kiến sự việc đó, em sẽ làm gì để giúp Lan ?

Bài tập 8

Vợ chồng cô Tâm có 4 con, kinh tế gia đình khó khăn. Gần đây, chú La chồng cô lại bị đau cột sống phải nghỉ việc nên cuộc sống gia đình càng lâm vào cảnh túng thiếu. Trong lúc cô chú đang lúng túng chưa biết làm thế nào để bảo đảm cuộc sống gia đình thì có người khuyên cô chú tốt nhất là cho các con nghỉ học và cho Huệ, con gái lớn của cô chú năm nay 13 tuổi đi làm thuê cho một nhà hàng giải khát – karaoke để có tiền giúp đỡ cha mẹ.

Câu hỏi :

- 1/ Cách giải quyết như trên có phải là tốt nhất không ? Vì sao ?
- 2/ Theo em, gia đình cô Tâm có thể làm gì để cùng nhau vượt qua giai đoạn khó khăn về kinh tế ?

Bài tập 9

Đường vào trường Trung học cơ sở của xã Tâm sau những trận mưa lớn rất lầy lội, học sinh đến trường khó khăn, vất vả, nhiều khi không an toàn. Tâm và một số bạn bàn nhau làm đơn trình bày với xã, đề nghị xã giúp đỡ, sửa lại đường vào trường cho tốt hơn. Thấy thế, có người ngạc nhiên nói : “Trẻ con mà cũng đòi đề nghị ư ?”.

Câu hỏi :

Theo em, trong trường hợp này, học sinh có quyền được đề nghị với xã không ? Vì sao ?

Bài tập 10

Một nhóm bạn đang tranh luận với nhau. Có ý kiến cho rằng làm theo Công ước Liên hợp quốc về quyền trẻ em thì cha mẹ không còn vai trò và quyền gì, vì trẻ em có quyền nói và làm theo ý chúng.

Câu hỏi :

Theo em, ý kiến đó có đúng không ? Vì sao ?

III – TRUYỆN ĐỌC

VÀO TÙ VÌ NGƯỢC ĐAI TRẺ EM

Bà Thành đi làm đồng về thì phát hiện thấy vườn nhà bị mất 2 cây mía. Lân la dò xét, bà Thành nghi cho cháu Tuấn (13 tuổi) và cháu Lưu (14 tuổi) ở cùng xóm đến chặt trộm. Sáng hôm sau, bà sai con ra đường để thấy Lưu đi học ngang qua thì bắt lại. Riêng bà đích thân ra ngã ba làng để đón Tuấn. Thấy Tuấn đạp xe ngang qua, bà Thành chặn lại :

– Thằng Tuấn ! Sao hôm qua chúng mày ăn trộm mía nhà tao ?

Bị hỏi đột ngột, Tuấn ngơ ngác trả lời :

– Cháu có biết mía của bác ở đâu mà ăn trộm ạ ?

Nghe Tuấn nói thế nhưng bà Thành vẫn một tay giằng lấy ghi đông xe đạp, còn tay kia thì cầm tóc Tuấn lôi đi. Tuấn meo máo xin bà Thành thả ra để kịp giờ tới lớp, nhưng bà Thành cứ nhất quyết lôi Tuấn về nhà. Sau khi ấn Tuấn ngồi lên ghế, bà Thành lấy một dây cao su dài trói quặt hai tay Tuấn ra phía sau. Hai chân Tuấn thông xuống được trói chặt vào 2 chân ghế. Xong việc, bà Thành khoá cửa lại rồi bỏ đi.

Anh Liệu, xóm phó đề nghị bà Thành mở cửa ra để giải quyết vụ việc, nhưng bà Thành bảo : "Thằng Tuấn ăn trộm mía của nhà tôi nhưng vẫn cãi. Vậy tôi phải chờ thằng Lưu đi học về chứng nhận rồi mới giải quyết". Đại diện chính quyền xã yêu cầu bà Thành phải mở cửa và cởi trói ngay cho cháu Tuấn, nhưng bà Thành vẫn cương quyết : "Tôi không thả, các ông muốn làm gì tôi thì cứ làm đi". Trước thái độ thách thức ngang ngược ấy, Công an xã đã trình báo khẩn với Công an huyện và biên bản phạm pháp bắt giam trẻ em đã được lập. Mãi tới lúc này cháu Tuấn mới được Công an cho người vào cởi trói. Tuy vậy, cổ chân và cổ tay cháu đã bị bầm tím do dây cao su của bà Thành xiết chặt.

Tại phiên toà, bà Thành bị tuyên phạt 6 tháng tù giam. Quyết định của Toà án đã được đông đảo nhân dân hoan nghênh. Đây là bài học cho những kẻ ngược đãi trẻ em, xem thường pháp luật.

(Theo **Hồ Quang**, Tạp chí *Vì trẻ thơ* số 122, tháng 3/2001)

Câu hỏi :

- 1/ Bà Thành đã có hành vi như thế nào đối với Tuấn và đã vi phạm quyền gì của trẻ em ?
- 2/ Bà Thành đã bị pháp luật xử lí như thế nào ?

Bài 13

CÔNG DÂN

NƯỚC CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Công dân là gì ? Căn cứ để xác định công dân của một nước là gì ?
2. Thế nào là công dân nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam ?
3. Mối quan hệ giữa công dân và Nhà nước được thể hiện như thế nào ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Căn cứ vào yếu tố nào dưới đây để xác định công dân của một nước ?

- A. Tiếng nói
- B. Quốc tịch
- C. Màu da
- D. Nơi ở

Bài tập 2

Trường hợp nào dưới đây không phải là công dân nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam ?

- A. Người có quốc tịch Việt Nam nhưng chưa đủ 18 tuổi.

- B. Trẻ em được tìm thấy ở Việt Nam nhưng không rõ cha mẹ là ai.
- C. Người Việt Nam định cư và nhập quốc tịch nước ngoài.
- D. Người có quốc tịch Việt Nam nhưng phạm tội bị phạt tù giam.

Bài tập 3

Một hôm, trên đường đi chợ, bà Nghĩa nghe thấy tiếng một đứa trẻ khóc. Tìm ở ven đường, bà thấy một đứa bé sơ sinh được bọc trong một bọc quần áo. Biết đây là trường hợp trẻ bị bỏ rơi nên sau khi suy nghĩ một lúc, bà bế đứa bé về nhà nuôi, đặt tên là Sinh.

Câu hỏi :

*Theo em, bé Sinh có được mang quốc tịch Việt Nam hay không ?
Vì sao ?*

Bài tập 4

Anh Tuấn là công dân Việt Nam, làm ăn và sinh sống đã nhiều năm ở Liên bang Nga nhưng vẫn giữ quốc tịch Việt Nam. Anh kết hôn với một cô gái Nga và sinh được một cô con gái đặt tên là Hằng. Gần đây, anh đã đưa vợ con về Việt Nam sinh sống.

Câu hỏi :

Theo em, Hằng có quốc tịch Việt Nam hay quốc tịch Nga ?

Bài tập 5

Ông Bình sang Pháp sinh sống từ năm 1975 và đã thôi quốc tịch Việt Nam. Ông đã lập gia đình tại Pháp và rất ít liên hệ với quê hương. Năm 1990, ông về nước thăm quê và có ý định nhận một đứa trẻ sang Pháp làm con nuôi. Đúng vào thời điểm ông Bình về thăm quê, ở đó đang diễn ra cuộc bầu cử Quốc hội. Ông muốn được tham gia bầu cử và đề nghị chính quyền phường ghi tên mình vào danh sách cử tri. Tuy nhiên, ông được trả lời là ông không có quyền tham gia bầu cử.

Câu hỏi :

Việc ông Bình không được tham gia bầu cử có đúng pháp luật không ? Vì sao ?

III – TRUYỆN ĐỌC

1. CÔNG DÂN TRẺ THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH NĂM 2008 – * ĐẸP GIỮA ĐỜI THƯỜNG

Ngày 1-1-2009, lễ tuyên dương công dân trẻ tiêu biểu TP. Hồ Chí Minh năm 2008 diễn ra trang trọng tại Nhà văn hoá Thanh niên TP. Hồ Chí Minh. 5 gương mặt Công dân trẻ tiêu biểu năm 2008 là : Thầy Trần Tuấn Anh, sinh năm 1979, giáo viên Trường THCS Bạch Đằng, Quận 3, là một giáo viên môn Giáo dục công dân với những bài giảng đầy tình yêu thương, sự sáng tạo trong phương pháp giảng dạy, đã biến môn Giáo dục công dân trở thành môn học hấp dẫn, mong chờ của học sinh ; chị Trần Mai Thuý Hồng, sinh năm 1980, chuyên viên phòng Thể dục thể thao cộng đồng (Sở Văn hoá – Thể thao – Du lịch thành phố), là huấn luyện viên Judo cho người khiếm thị với những đóng góp và hi sinh thầm lặng bằng tất cả tình thương và trách nhiệm giúp những người không thấy ánh sáng tìm đến với võ thuật, giúp các học viên khiếm thị tự tin hơn trong cuộc sống ; chị Nguyễn Thị Hoài Nam, sinh năm 1980, biên tập viên văn hoá văn nghệ Báo Tuổi trẻ, một cô gái “đặc biệt” của hành trình “Giới thiệu hình ảnh Việt Nam” cùng đoàn leo núi Việt Nam đầu tiên đặt chân lên đỉnh Everest, đỉnh núi cao nhất thế giới ; anh Lê Thanh Tâm, sinh năm 1979, Thượng uý, Cán bộ Đội cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy – kinh tế Công an Quận Bình Thạnh, luôn lấy việc chiến đấu để mang lại sự bình yên cho xã hội là lẽ sống của mình ; anh Nguyễn Ngọc Minh Thảo, sinh năm 1981, nhân viên phòng Viễn thông và Công nghệ thông tin Điện lực Tân Phú, tiêu biểu cho một lớp thanh niên công nhân luôn mày mò, sáng tạo từ những thức bách cuộc sống với cả “bộ sưu tập” các sáng kiến phục vụ hiệu quả công tác chuyên môn.

Đồng chí Nguyễn Mạnh Cường – Phó Bí thư Thành Đoàn phát biểu tuyên dương 5 điển hình Công dân tiêu biểu TP. Hồ Chí Minh năm 2008. Đồng chí nhấn mạnh : “Mỗi điển hình Công dân trẻ thành phố được tuyên dương hôm nay với những việc làm, sự nỗ lực và phấn đấu của bản thân mình sẽ tham gia tích cực và có hiệu quả công tác giáo dục, cổ vũ đoàn viên, thanh thiếu nhi và người dân sống tốt hơn, làm đẹp thêm cho xã hội, thắp nên những ước mơ và hoài bão lớn, tiếp tục là lực lượng xung kích trong sự nghiệp xây dựng TP. Hồ Chí Minh trở thành thành phố xã hội chủ nghĩa, văn minh, hiện đại và nghĩa tình”.

Anh Nguyễn Ngọc Minh Thảo đại diện cho 5 Công dân trẻ được tuyên dương, đã phát biểu thể hiện quyết tâm sống xứng đáng với danh hiệu Công dân trẻ tiêu biểu. Minh Thảo khẳng định : “Chúng tôi tự hào và trân trọng chính bản thân mình, về sự cố gắng, ý chí nỗ lực vươn lên để sống tốt hơn và làm đẹp hơn cho thành phố thân yêu. Niềm vinh dự và tự hào giục giã chúng tôi làm tốt hơn nữa nghĩa vụ của công dân. Trước Đảng bộ, Chính quyền và nhân dân thành phố, chúng tôi xin gửi trọn niềm tin và hứa quyết tâm sống đẹp, trau dồi nhân cách, rèn luyện tay nghề, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão cống hiến, đóng góp sức trẻ của mình góp phần thực hiện mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh. Chúng tôi xin hứa sẽ tiếp tục phát huy năng lực cá nhân trên từng lĩnh vực đang phụ trách một cách sáng tạo hơn”.

(Theo **Minh Hùng**, Website Thành Đoàn TP. Hồ Chí Minh)

Câu hỏi :

1/ Những công dân trẻ tiêu biểu của TP. Hồ Chí Minh đã thể hiện trách nhiệm công dân của mình trước Tổ quốc và nhân dân thành phố như thế nào ?

2/ Hãy phát biểu cảm nghĩ của em trước những tấm gương đó.

2. TẤM HUY CHƯƠNG VÀNG QUỐC TẾ VÀ SỨ MẠNG THIÊNG LIÊNG

Tham dự Olympic Toán học năm nay, hai học sinh Trường THPT Lam Sơn (Thanh Hoá) đoạt hai Huy chương vàng (HCV). Thành tích của các em đã góp phần làm rạng danh quê hương, đất nước. Cùng thầy trò Trường THPT Lam Sơn đón hai học sinh dự thi Olympic toán học quốc tế tại Thủ đô Madrid, Tây Ban Nha trở về, tôi có chung niềm vui, tự hào về bề dày truyền thống hiếu học, mến tài của vùng quê hương “địa linh nhân kiệt”.

Lê Ngọc Anh là một học sinh sớm có ý thức tự lập và giàu nghị lực vươn lên trong học tập. Những năm theo học tiểu học và THCS, em luôn chăm chỉ học tập, nỗ lực rèn luyện, liên tục đạt danh hiệu học sinh tiên tiến, xuất sắc và từng đoạt thành tích cao khi tham gia các kì thi học sinh giỏi các cấp. Lúc rảnh rỗi, em dành thời gian tập luyện thể thao, giúp đỡ bố mẹ chăm sóc mảnh vườn, hàng cây, ao cá. Chăm học, yêu lao động, Lê Ngọc Anh thi đỗ, theo học chuyên toán tại Trường THPT chuyên Lam Sơn. Cũng từ đây,

năng khiếu của em toả sáng. Tinh thần trách nhiệm, thái độ tận tụy hết lòng vì học sinh thân yêu của đội ngũ thầy giáo, cô giáo Trường THPT Lam Sơn đã tiếp sức cho nhà toán học trẻ tuổi gặt hái được những thành công.

Nhìn lại kì thi Olympic toán quốc tế vừa qua, Ngọc Anh tâm sự : Đoạt được tám Huy chương vàng đã khó, nhưng theo em đó mới là thành quả bước đầu nên tự nhủ mình phải nỗ lực học tập, rèn luyện hơn nữa. Kì thi vừa qua không chỉ là cơ hội cho chúng em đua trí, đua tài mà còn là ngày hội để học sinh Việt Nam được giao lưu văn hoá, trao đổi kinh nghiệm học tập với bạn bè năm châu. Bên cạnh niềm vui về kết quả đạt được, chúng em càng nhận thức rõ hơn trách nhiệm, bổn phận của mình.

Không nói nhiều về bản thân, Hoàng Đức Ý khẳng định : Thành tích em đạt được nhờ công ơn bố mẹ, thầy giáo, cô giáo. Góc học tập của Ý treo đầy các bằng khen, huy chương : đoạt giải nhất môn Toán toàn tỉnh (lớp 5), giải nhất toán toàn thành phố Thanh Hoá (lớp 9), giải nhì toán toàn tỉnh (lớp 9), giải nhì toán học tuổi trẻ (lớp 10), giải ba toán quốc gia (lớp 12)... Học xong lớp 9, Ý trúng tuyển chuyên lí và chuyên toán của Trường ĐH Khoa học Tự nhiên (thuộc ĐH Quốc gia Hà Nội), đồng thời em còn thi đỗ vào lớp chuyên toán – tin của Trường THPT Lam Sơn. Nhà nghèo, Ý quyết định theo học tại Trường THPT Lam Sơn để được gần gia đình, đỡ dần bố mẹ.

Nói về cảm tưởng của mình trước niềm vinh quang giành được trên đấu trường quốc tế, Lê Ngọc Anh, Hoàng Đức Ý thổ lộ : Đứng trên bục nhận huy chương, giơ cao cờ Tổ quốc trên tay, bên tai chúng em văng vẳng sứ mạng thiêng liêng và lời nhắn nhủ của Bác Hồ : “... Non sông Việt Nam có trở nên vẻ vang hay không, dân tộc Việt Nam có sánh vai cùng các cường quốc năm châu hay không, chính là nhờ một phần lớn vào công học tập của các cháu ”.

(Theo **Mai Luận**, báo *Nhân dân điện tử*, ngày 2/8/2008)

Câu hỏi :

- 1/ Hai anh Lê Ngọc Anh và Hoàng Đức Ý đã làm rạng danh cho quê hương, đất nước như thế nào ?*
- 2/ Vì sao hai anh có thể hoàn thành được sứ mạng thiêng liêng của mình trên trường quốc tế ?*

3/ *Hãy phát biểu cảm nghĩ của em về ý thức trách nhiệm công dân của hai anh Ngọc Anh và Đức Ý.*

Bài 14

THỰC HIỆN TRẬT TỰ, AN TOÀN GIAO THÔNG

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Em hãy nêu nguyên nhân dẫn đến các vụ tai nạn giao thông. Theo em, nguyên nhân nào là phổ biến nhất ?
2. Hệ thống báo hiệu giao thông đường bộ bao gồm những gì ?
3. Hãy mô tả hình dạng, màu sắc của các loại biển báo thông dụng và nêu ý nghĩa của các loại biển báo đó.
4. Hãy nêu những quy định của pháp luật đối với người đi bộ, đối với người đi xe đạp, đối với trẻ em, quy định về an toàn giao thông đường sắt.
5. Theo em, vì sao chúng ta phải thực hiện trật tự, an toàn giao thông ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Nguyên nhân nào dưới đây là nguyên nhân phổ biến nhất gây ra tai nạn giao thông ?

- A. Đường hẹp và xấu.
- B. Người tham gia giao thông không tuân thủ quy định của pháp luật.
- C. Phương tiện tham gia giao thông tăng nhanh và không bảo đảm an toàn.
- D. Pháp luật xử lý vi phạm chưa nghiêm.

Bài tập 2

Biển báo nào dưới đây là biển báo nguy hiểm ?

- A. Hình tròn, viền đỏ, nền màu trắng, hình vẽ màu đen.
- B. Hình tròn, nền màu xanh lam, hình vẽ màu trắng.
- C. Hình tam giác đều, viền đỏ, nền màu vàng, hình vẽ màu đen.
- D. Hình vuông hoặc chữ nhật, nền màu xanh lam.

Bài tập 3

Người trong độ tuổi nào dưới đây không được phép lái xe gắn máy ?

- A. Dưới 15 tuổi.
- B. Dưới 16 tuổi.
- C. Dưới 17 tuổi.
- D. Dưới 18 tuổi.

Bài tập 4

Những ý kiến dưới đây là đúng hay sai ?

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Tất cả những người đủ 18 tuổi trở lên được phép lái xe mô tô.		
B. Để hạn chế tai nạn giao thông, điều quan trọng nhất là phải hạn chế sự phát triển của các phương tiện cơ giới.		
C. Người tham gia giao thông phải đi về bên phải theo chiều đi của mình.		
D. Người ngồi sau xe đạp, xe mô tô không được sử dụng điện thoại di động.		
E. Người điều khiển xe đạp không được sử dụng ô.		

Bài tập 5

Hành vi nào dưới đây là vi phạm pháp luật về an toàn giao thông ?

- A. Tú điều khiển xe đạp không có chuông.
- B. Tàn điều khiển xe đạp chở em trai 9 tuổi phía sau.

- C. Hoàng sử dụng ô khi ngồi sau xe đạp của Tuấn.
- D. Bình điều khiển xe đạp vượt xe phía trước về bên trái.

Bài tập 6

Những hành vi nào dưới đây là không an toàn về giao thông ?

- A. Đi bộ chéo qua ngã tư đường.
- B. Điều khiển xe đạp bằng một tay.
- C. Đi xe đạp vào phần đường bên phải trong cùng.
- D. Đá bóng, thả diều dưới lòng đường.
- E. Bám nhảy tàu xe.
- G. Đi bộ sát mép đường.
- H. Chạy bừa qua đường không quan sát kỹ.
- I. Rẽ bất ngờ, không xin đường, không quan sát kỹ.
- K. Đứng túm tụm dưới lòng đường.

Bài tập 7

Các bạn Liên, Tú, Hoàng đi xe đạp hàng ba, vừa đi vừa nói chuyện, cười đùa. Gần đến ngã tư, chưa tới vạch dừng thì đèn vàng bật sáng. Liên vừa đạp xe nhanh, vừa giục các bạn, Tú cũng vội vàng đạp xe theo Liên. Hoàng muốn ngăn các bạn lại nhưng không kịp.

Câu hỏi :

- 1/ *Em hãy nhận xét hành vi đi đường của các bạn Liên, Tú, Hoàng.*
- 2/ *Theo quy định của pháp luật, trong những trường hợp nào thì khi đèn vàng sáng, người điều khiển xe được phép tiếp tục đi ?*

Bài tập 8

Ngày chủ nhật, Phong (15 tuổi) lấy xe máy của mẹ đến nhà bà chơi. Thấy trời nắng, Phong mang theo chiếc ô. Trên đường đi, Phong bảo em ngồi đằng sau mở ô ra che nắng cho hai anh em. Đi được một đoạn thì hai bạn bị chú cảnh sát giao thông yêu cầu dừng lại. Cả hai anh em ngỡ ngàng không hiểu vì sao bị giữ lại.

Câu hỏi :

1/ Em hãy cho biết Phong vi phạm quy định nào về an toàn giao thông ?

2/ Theo em, em của Phong có vi phạm không và vi phạm gì ?

Bài tập 9

Theo em, ở những nơi có đèn tín hiệu hoặc biển báo giao thông mà lại có người điều khiển giao thông, thì người tham gia giao thông phải chấp hành báo hiệu nào ?

- A. Tín hiệu đèn.
- B. Hiệu lệnh của người điều khiển giao thông.
- C. Biển báo giao thông.

Bài tập 10

Tan học, Sơn chở Hưng và Bảo phóng thẳng từ cổng trường ra đường. Ba bạn vừa đi vừa cười đùa hò hét âm ỉ giữa trưa vắng. Đi đến ngã tư, thấy đèn đỏ vừa bật lên, Sơn vội vàng phóng nhanh, tạt qua đầu một chiếc xe máy để rẽ vào đường ngược chiều. Vì bị bất ngờ không kịp tránh nên người đi xe máy đã đâm (tông) vào xe của Sơn, làm Sơn bị ngã đau và xe đạp bị hỏng. Sơn đòi người đi xe máy phải bồi thường cho mình.

Câu hỏi :

1/ Theo em, Sơn đã vi phạm những quy định gì về an toàn giao thông ?

2/ Các bạn Hưng, Bảo có vi phạm không ? Nếu có thì vi phạm gì ?

3/ Người đi xe máy có phải bồi thường cho Sơn không ? Vì sao ?

Bài tập 11

Hãy tập quan sát các biển báo giao thông và vận dụng kiến thức về các loại biển báo để tự tìm hiểu ý nghĩa cụ thể của các biển báo đó và cách ứng xử khi gặp các biển báo này.

III – TRUYỆN ĐỌC

ĐỘI TỰ QUẢN AN TOÀN GIAO THÔNG THÔN PHỐ BÓI

Phố Bói thuộc xã Thanh Phong, huyện Thanh Liêm, tỉnh Hà Nam, thôn có một đoạn nằm dọc quốc lộ 1A. Trong nhiều năm qua, người dân Phố Bói đã làm những công việc hết sức nghĩa tình : Giúp đỡ những người bị tai nạn giao thông.

Anh Đỗ Quốc Gia, trưởng thôn Phố Bói cho biết : Sau khi hoàn thành nghĩa vụ với Tổ quốc, giải phóng miền Nam, anh trở về. Nhà nằm cạnh quốc lộ 1A, anh thỉnh thoảng chứng kiến những vụ tai nạn giao thông trên đường, chứng kiến cảnh người bị thương rên rỉ vì đau đớn và cảnh những người dân nơi đây không ngại ngần sơ cứu người bị thương, người bị nặng thì được vẫy xe đưa đi cấp cứu tại các trung tâm y tế.

Trong những lúc hoạn nạn, tình người của người dân Phố Bói đã làm dịu cơn đau về thể xác cho tất cả những ai từng được người dân nơi đây giúp đỡ. Một chiều mùa đông năm 1991, khi cả nhà anh Gia đang ngồi trong nhà thì nghe tiếng “ầm”, cả nhà cùng chạy ra thì thấy một chiếc xe ô tô 7 chỗ biển số quân đội nằm lộn dưới ao trước nhà. Cả nhà anh không quản rét mướt lội xuống ao đưa những người bị thương vào nhà đốt lửa sưởi ấm và sơ cứu. Hồi đó làm gì có sẵn thuốc cấp cứu như bây giờ, nhưng những người trên xe cũng được rửa vết thương bằng nước muối, băng ga rô..., nhà có ít mật gấu để phòng thân cũng được gia đình mang ra giúp người. Sau đó những người bị nạn được anh Gia vẫy xe đưa đi viện. Trong thôn Phố Bói còn có anh Đinh Công Chính – Đội trưởng Đội Tự quản, chị Ngô Thị Lua – hội viên Hội Chữ thập đỏ của tỉnh, anh Cao Viết Dũng – Trưởng công an xã, anh Đào Văn Hạ – công an viên, anh Nguyễn Tiến Vui – bảo vệ uỷ ban xã cũng tích cực tham gia cứu giúp người bị nạn.

Cả thôn không thể quên được vụ tai nạn giao thông vào chiều ngày 11/5/2008. Một chiếc xe con chạy hướng Bắc – Nam đã gây tai nạn cho 5 cháu học sinh, làm 1 cháu chết tại chỗ, 4 cháu bị thương nặng. Chiếc xe sau khi gây tai nạn đã bỏ chạy. Ngay lập tức Đội tự quản có mặt, chị Lua đến băng bó, ga rô phần chân, phần tay bị gãy của các cháu, anh Chính và các anh khác trong đội được phân công vẽ hiện trường và giải toả phương tiện giao thông. Thông tin được báo cáo lên công an huyện... Trong lúc đó

thông tin về chiếc xe gây tai nạn vẫn bật tâm. Đang làm công tác bàn giao lại hiện trường và tài sản của người bị nạn cho cảnh sát giao thông thì anh Dũng được tin báo của người dân “có 2 người lạ mặt đi trên taxi ngồi tại quán nước cách đó không xa hỏi dò về vụ tai nạn”. Anh Chính được cử đến ngay quán nước nghe ngóng. Qua câu chuyện anh chắc chắn đây là đối tượng có liên quan đến vụ tai nạn giao thông kia. Anh xin ý kiến đồng chí Phó Công an huyện yêu cầu 2 đối tượng về trụ sở UBND xã. Bằng biện pháp nghiệp vụ, các anh làm 2 đối tượng kia thừa nhận là người nhà của người gây tai nạn, đến để dò xét tình hình. Trong đêm đó, đối tượng gây tai nạn đã đến Công an huyện Thanh Liêm đầu thú.

(Theo Lê Khánh, *Giao thông vận tải điện tử*, ngày 7/2/2009)

Câu hỏi :

- 1/ Các thành viên của Đội tự quản An toàn giao thông Phố Bói đã làm gì để cứu giúp người bị nạn ? Những việc làm đó thể hiện điều gì ?
- 2/ Em có suy nghĩ gì về trách nhiệm của người đi đường khi thấy tai nạn giao thông trên đường ?

Bài 15

QUYỀN VÀ NGHĨA VỤ HỌC TẬP

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Việc học tập có ý nghĩa quan trọng như thế nào đối với bản thân, gia đình, xã hội ?
2. Hãy nêu nội dung cơ bản của quyền và nghĩa vụ học tập của công dân theo quy định của pháp luật.

3. Gia đình có trách nhiệm như thế nào đối với việc học tập của con em ?
Nhà nước có vai trò như thế nào trong việc bảo đảm công bằng xã hội về giáo dục ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Theo em, câu tục ngữ nào dưới đây nói về việc học tập ?

- A. Đói cho sạch, rách cho thơm.
- B. Đi một ngày đàng, học một sàng khôn.
- C. Gân mực thì đen, gân đèn thì rạng.
- D. Một chữ là thầy, nửa chữ cũng là thầy.

Bài tập 2

Những hành vi dưới đây là đúng hay sai đối với việc thực hiện quyền và nghĩa vụ học tập ?

Hành vi	Đúng	Sai
A. Chỉ học ở trên lớp, thời gian còn lại vui chơi thoải mái.		
B. Kiến nghị với nhà trường về các biện pháp để việc học tập của học sinh được tốt hơn.		
C. Chỉ học ở trường và tự học ở nhà, không chịu đi học thêm.		
D. Chỉ chăm chú vào học tập, không tham gia các hoạt động khác của trường.		
E. Tìm tòi, suy nghĩ để tìm ra cách học tốt nhất.		

Bài tập 3

Hãy nối mỗi cụm từ ở cột I (cách học) sao cho tương ứng với tên gọi của nó ở cột II.

I	II
A. Chỉ khi cô giáo dặn kiểm tra thì mới học bài ở nhà.	1. Học vẹt
B. Chỉ chăm chú học một số môn mà mình thích, các môn khác thì học qua loa.	2. Lí thuyết suông
C. Chỉ học thuộc bài, không cần hiểu vì đã có sách giải để chép.	3. Học đối phó
D. Chỉ học trong sách vở, không biết liên hệ thực tế và thực hành.	4. Học lệch

Bài tập 4

Em hiểu thế nào về các cách học sau : Học đối phó, học tủ, học lệch, học vẹt, lí thuyết suông ? Hãy thảo luận với các bạn về tác hại của các cách học ấy, liên hệ xem ở lớp có hiện tượng đó không và tìm biện pháp khắc phục.

Bài tập 5

Nhiều trẻ em ở bản Nhắng dưới chân dãy Hoàng Liên Sơn đã 10 – 12 tuổi mà vẫn chưa biết chữ. Huyện đã cử cô giáo người Tày về bản. Cô đến từng nhà ghi tên các em, động viên cha mẹ cho con đi học. Mọi người trong bản đều tích cực hưởng ứng. Riêng gia đình ông An đã không tham gia xây dựng lớp, lại còn bắt con đi nương, đi kiếm củi suốt ngày, không cho con đi học. Mọi người góp ý thì ông nói : Cho con đi học hay không, đó là quyền của tôi.

Câu hỏi :

Việc ông An không cho con đi học và cho rằng đó là quyền của ông có đúng không ? Vì sao ?

Bài tập 6

Tùng là một học sinh ngoan, chăm học, chăm làm, được thầy yêu bạn mến. Đang học lớp 6 thì tai họa ập xuống gia đình bạn : Mẹ Tùng mất vì căn bệnh ung thư. Bố Tùng cũng đau ốm luôn, nhà đã nghèo lại nghèo thêm. Sau Tùng còn có 2 em nữa còn nhỏ.

Theo em, Tùng nên làm gì trong hoàn cảnh này ?

- A. Nghỉ học, ở nhà lao động giúp bố nuôi các em.
- B. Ban ngày làm việc giúp bố, ban đêm đi học ở Trung tâm học tập cộng đồng.
- C. Nghỉ học ở trường nhưng vẫn tự học ở nhà.
- D. Nghỉ học ở trường và nhờ các bạn đến giảng lại bài.

Bài tập 7

Em hiểu thế nào về câu tục ngữ : “Học thầy không tày học bạn” ? Hãy trao đổi với các bạn và người lớn để hiểu rõ lời khuyên của người xưa về việc học.

Bài tập 8

Hãy liên hệ bản thân xem đã thực hiện quyền và nghĩa vụ học tập như thế nào ?

Bài tập 9

Các em hãy bàn cách giúp đỡ nhau trong học tập, nhất là đối với các bạn học còn yếu, các bạn có hoàn cảnh khó khăn để cùng học tập tốt.

III – TRUYỆN ĐỌC

CÓ 1001 CÁCH HỌC HAY

Mặc dù chỉ là một bài tập làm văn cô giáo cho làm thêm chứ không lấy điểm vào sổ nhưng Hồng Hà cũng ám ức vô cùng vì bài văn tả con trâu bị cô giáo cho điểm 2 với lời phê : “ Hoàn toàn không biết tí gì về con trâu”.

Càng nghĩ, Hồng Hà càng thấy cô giáo bất công khi ra một đề bài “không hợp với học sinh thành phố” như nó. Nhưng tại sao ở lớp lại vẫn có những bạn “dân thành phố” mà được điểm cao nhỉ, như Phương Mi chẳng hạn.

Không chịu nổi bứt rứt, Hồng Hà hỏi thẳng Phương Mi :

– Này, cậu là dân thành phố thì làm sao biết được con trâu mà tả đúng thế ?

Phương Mi cười :

– Quê tớ ở nội thành Hà Nội những bố mẹ rất hay cho tớ ra ngoại thành, đi tới các vùng nông thôn chơi để mở mang hiểu biết nên tớ biết con trâu là bạn tốt của nhà nông mà. Với lại, xem trên tivi, đọc trong sách báo, hay lên mạng internet, cậu có thể biết được vô số những điều mà cậu chưa từng nhìn thấy... Mà này, tớ còn biết cả cách câu cá không cần mồi hay là thức ăn ưa thích của giống gà ta nữa đấy...

Hồng Hà sưng lại mắt mấy giây rồi ngáp ngừng :

– Tớ hiểu rồi ! Đúng là tự tớ đã bỏ lỡ nhiều cơ hội.

Bồng Phương Mi nói như reo :

– Ngày mai ở Bảo tàng Dân tộc học có triển lãm mây tre đan của các nước khu vực sông Mêkông. Khách tham quan sẽ được chiêm ngưỡng rất nhiều sản phẩm, được nhìn tận mắt và thực hành đan lát cùng những người dân bản xứ. Cậu có đi không ?

Hồng Hà hào hứng :

– Có chứ. Tớ qua nhà cậu rồi bắt xe buýt nhé !

Phương Mi nháy mắt lém lỉnh :

Nhưng ... xe buýt đông lắm, cậu không ngại à ?

Hồng Hà dứ dứ nắm tay, quả quyết :

– Muốn mở mang kiến thức thì phải chấp nhận vất vả chứ. Hẹn gặp cậu ngày mai !

... Chưa bao giờ Hồng Hà có một “buổi học ngoại khoá” thú vị như vậy. Giờ thì Hồng Hà đã hiểu là có 1001 cách học hay, quan trọng là mình tận dụng nó như thế nào mà thôi.

(Theo **Minh Ngọc**, báo *Thiếu niên tiền phong chủ nhật*, 14/9/2008)

Câu hỏi :

1/ Em suy nghĩ thế nào về cách học của Phương Mi ?

2/ Bản thân em có cách học nào hay, hãy phổ biến cho các bạn cùng học tập.

Bài 16

QUYỀN ĐƯỢC PHÁP LUẬT BẢO HỘ VỀ TÍNH MẠNG, THÂN THỂ, SỨC KHOẺ, DANH DỰ VÀ NHÂN PHẨM

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Hãy nêu nội dung cơ bản của quyền bất khả xâm phạm về thân thể và quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, sức khỏe, danh dự và nhân phẩm của công dân.

2. Hãy kể một số hành vi vi phạm quyền bất khả xâm phạm về thân thể và quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, sức khỏe, danh dự và nhân phẩm của công dân.

3. Theo em, quyền bất khả xâm phạm về thân thể và quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, sức khỏe, danh dự và nhân phẩm có ý nghĩa quan trọng như thế nào đối với mỗi công dân ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Theo em, những hành vi nào dưới đây là vi phạm quyền bất khả xâm phạm về thân thể, tính mạng, sức khỏe của công dân ?

- A. Bắt người khi có lệnh của cơ quan nhà nước có thẩm quyền.
- B. Lái xe không có giấy phép, vượt đèn đỏ.
- C. Chữa bệnh bằng bùa chú, gây hậu quả chết người.
- D. Bắt giữ kẻ cướp giết trên đường phố.

Bài tập 2

Hành vi nào dưới đây là vi phạm quyền được pháp luật bảo hộ về danh dự, nhân phẩm của công dân ?

- A. Phê bình người khác khi thấy có việc làm sai trái.

- B. Tung tin bịa đặt nói xấu người khác.
- C. Báo cáo với người có trách nhiệm về vụ việc vi phạm của người khác.
- D. Tố cáo với cơ quan chức năng về hành vi vi phạm pháp luật của người khác.

Bài tập 3

Hùng và Tâm ở gần nhà nhau. Một lần, do nghi ngờ Tâm ăn trộm gà của nhà mình, Hùng cùng anh trai chửi mắng, đánh và dọa nạt Tâm.

Câu hỏi :

Theo em, cách ứng xử nào của Tâm là tốt nhất trong tình huống đó ?

- A. Tâm rủ anh trai cùng đánh lại Hùng.
- B. Tâm im lặng, không có phản ứng gì.
- C. Tâm sợ hãi, không dám nói với ai và không dám đi một mình.
- D. Tâm tỏ thái độ phản đối Hùng và báo cho cha mẹ, bác tổ trưởng biết để có ý kiến với Hùng.

Bài tập 4

Nhà ông Ván nuôi được một đàn gà đã lớn, nhưng gần đây thỉnh thoảng lại bị mất trộm một vài con. Để chống trộm, ông Ván đã đặt một cái bẫy có tẩm thuốc độc ở ngay cửa chuồng gà. Một đêm, sau khi bắt trộm được hai con gà, Tính bị sập bẫy, bị thương ở chân. Do bị ngấm thuốc độc, nhiễm trùng nặng nên Tính phải đi bệnh viện cấp cứu.

Câu hỏi :

1/ Ông Ván đã đặt bẫy ở cửa chuồng gà để làm gì và đã gây nên hậu quả gì ?

2/ Theo em, ông Ván có vi phạm quyền được pháp luật bảo hộ về thân thể, tính mạng, sức khỏe của công dân không ? Vì sao ?

Bài tập 5

Trong lúc chơi game, giữa Tuấn và Thùy Linh xảy ra mâu thuẫn dẫn đến cãi nhau, chửi nhau trên mạng. Thấy thế, Hiệp là bạn trai của Thùy Linh (đang chơi game cùng Thùy Linh) cũng chửi nhau với Tuấn, đồng thời

cho Tuấn biết địa chỉ chỗ mình đang chơi game và thách đánh nhau. Tuấn đi lấy dao tông rồi đến quán internet nơi Hiệp đang chơi và chém nhiều nhất vào gáy, vai và ngực Hiệp. Hiệp đã chết trên đường đến bệnh viện.

Câu hỏi :

- 1/ Vì sao giữa Tuấn và Hiệp xảy ra mâu thuẫn dẫn đến đánh nhau chết người ?
- 2/ Em hãy nhận xét hành vi của Tuấn, Thuý Linh và Hiệp.
- 3/ Theo em, bài học rút ra qua tình huống trên là gì ?

Bài tập 6

Thấy bà Hường từ bên kia đường đem bịch rác sang ngay cạnh nhà mình đổ, ông Bình và vợ liền lên tiếng. Hai bên lời qua tiếng lại, càng lúc càng nặng nề hơn, họ chửi rủa nhau thậm tệ. Một cuộc hỗn chiến đã xảy ra giữa hai gia đình, hậu quả ông Bình bị thương tật vĩnh viễn 35%, mấy người kia phải hầu toà và lãnh án.

Câu hỏi :

- 1/ Lí do gì khiến hai nhà cãi nhau, chửi nhau, dẫn đến đánh nhau ?
- 2/ Em rút ra bài học gì qua trường hợp trên ?

Bài tập 7

Nghe đồn chồng mình có quan hệ tình cảm với cô N ở cùng cơ quan, cô H tức tốc đến cơ quan chồng làm âm ỉ, gọi cô N ra mắng nhiếc, đe dọa, đòi cắt tóc cô N. Mọi người can ngăn thì cô nói : Làm thế để nó chừa cái thói trăng hoa, cướp chồng người khác đi.

Câu hỏi :

Theo em, cô H có quyền làm như vậy không ? Vì sao ?

Bài tập 8

Theo em, những người làm môi giới buôn bán phụ nữ và trẻ em qua biên giới có vi phạm pháp luật không ? Nếu có thì vi phạm gì ? Hậu quả của hành vi buôn bán người sẽ như thế nào ?

Bài tập 9

Em hãy kể lại cho các bạn nghe một trường hợp vi phạm quyền bất khả xâm phạm về thân thể, tính mạng, sức khoẻ và quyền được pháp luật bảo hộ về nhân phẩm, danh dự của công dân mà em biết.

III – TRUYỆN ĐỌC

ĐÁNH MẤT TUỔI THƠ

Khi trở thành kẻ giết người, Nguyễn Thanh T. đang học lớp 9, chỉ mới 15 tuổi ! Người chết là Nguyễn Minh N., học lớp 7 cùng trường, họ mới chỉ là hai cậu thiếu niên, thế mà một chết, một vào tù vì một lý do không đâu ...

Không quen biết nhau nhưng ngày 26-3-2007, T. bị N. và bạn của N. vô cớ đánh rất đau vào đầu, vào ngực, vào lưng. Lúc đầu T. tưởng bị đánh nhầm nhưng khi T. hỏi thì N. trả lời : “Thích thì đánh”. Những ngày sau đó, T. vẫn tiếp tục bị đón đánh. Để tự vệ theo cách nghĩ của mình, T. đã lấy con dao chẻ cau của ngoại bỏ vào cặp. Ngày 30-3-2007, sau khi tan học T. cùng người bạn chở nhau về bằng xe đạp, lại tiếp tục bị N. và bạn chặn đánh tới tấp. T. ngã vào hàng rào nhưng vẫn bị hai người tiếp tục xông vào đánh. T. cầm dao đâm vào ngực trái của N. trúng tim.

Ngày 6-9-2007, TAND tỉnh Vĩnh Long mở phiên toà xét xử sơ thẩm Nguyễn Thanh T. về tội “giết người”. Những lời bị cáo nói tại toà khiến ai cũng xót xa : “Bị cáo chỉ định đem dao hù dọa thôi, nhưng do bị đánh đau quá nên không kiềm chế được ! Nếu biết thế thì bị cáo để cho các bạn ấy đánh mình chứ không đánh trả làm gì !”. Hội đồng xét xử hỏi : “Tại sao bị cáo không báo cho thầy cô hoặc người thân ?”. T. trả lời : “Bị cáo rủ bạn cùng đi báo với ban giám hiệu nhưng bạn không đi nên bị cáo cũng không dám đi. Bị cáo sợ mẹ lo buồn nên không dám nói cho mẹ hay”. Những người dự phiên toà vừa thương vừa trách T., phải chi T. đem sự việc nói với người lớn thì đâu đến nỗi. Riêng câu trả lời của H. – người cùng với N. đánh T., khiến ai cũng phải lắc đầu : “Trước đó không có thù oán hay xích mích gì với T., không biết T. là ai, tại N. rủ đi đánh thì đánh !”. Chuyện “đánh ké” vô cớ kiểu côn đồ như thế khiến ai cũng bàng hoàng, nhất là những kẻ

gây ra chuyện chỉ là những đứa trẻ vị thành niên và đang ngồi trên ghế nhà trường. Khi được nói lời cuối cùng trước khi toà nghị án, T. Khóc : “Xin toà cho con ở tù ít thôi ! Con nhớ ngoại và mẹ lắm ! Để con còn học nghề sửa xe nuôi mẹ và ngoại”. Lời nói của đứa trẻ khiến người dự thấy xót xa nên khi toà tuyên mức án 3 năm tù giam, dường như có tiếng thở phào nhẹ nhõm. Có lẽ người dự thông cảm cho T. ở cái tuổi còn nhỏ, gây án trong tình trạng bị kích động, mất bình tĩnh.

Khi tới đến gặp T. trong trại giam, T. nói giọng ân hận : “Nếu trở ngược thời gian, em sẽ báo với mẹ, thầy cô, ban giám hiệu. Tội nghiệp mẹ của bạn ấy, em bị ở tù mà mẹ em còn khóc đến sưng mắt, huống hồ mẹ bạn ấy bị mất con. Em mong gia đình bạn ấy tha lỗi cho em...”.

(Theo Minh Tâm, *Việt báo. vn*, ngày 5/10/2007)

Câu hỏi :

1/ Vì sao T đã gây nên cái chết cho N ?

2/ Chúng ta cần rút ra bài học gì qua câu chuyện trên ?

- Bài học đối với T

- Bài học đối với những người có hành vi ngông cuồng như N và H

Bài 17

QUYỀN BẤT KHẢ XÂM PHẠM VỀ CHỖ Ở

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Hãy nêu nội dung cơ bản của quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của công dân.

2. Em hãy kể một số hành vi vi phạm quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của công dân.

3. Công dân có trách nhiệm gì đối với quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở của mình và của người khác ?

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Những ý kiến dưới đây là đúng hay sai ?

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Mọi việc khám xét chỗ ở của người khác đều là vi phạm pháp luật.		
B. Nếu là bạn thân thì có thể vào nhà nhau lúc nào cũng được.		
C. Công an bất cứ lúc nào cũng có thể vào nhà dân.		
D. Chỉ có thể vào nhà người khác nếu được chủ nhà đồng ý hoặc được pháp luật cho phép.		

Bài tập 2

Điền những từ hoặc cụm từ phù hợp vào chỗ trống trong câu dưới đây để làm rõ nội dung của quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở.

Công dân có quyền được các cơ quan nhà nước và mọi người..... chỗ ở, không ai được..... vào chỗ ở của người khác nếu không được người đó....., trừ trường hợp..... cho phép.

Bài tập 3

Tùng và Minh cùng ở trong khu kí túc xá của trường dân tộc nội trú. Hai người ở cùng phòng, Minh ở tầng trên, Tùng ở tầng dưới. Họ chơi với nhau rất thân, có quà cáp gì cha mẹ gửi cho, họ cũng chia sẻ với nhau. Một lần, Minh cần một cái tem thư để gửi thư về nhà cho mẹ, nhưng Tùng đi vắng. Đợi Tùng thì lâu quá, Minh đã tự ý lục chỗ để đồ ở tầng dưới của Tùng để tìm và lấy tem với ý định sẽ nói với Tùng sau.

Câu hỏi :

*Theo em, việc làm của Minh có vi phạm pháp luật không ?
Vì sao ?*

Bài tập 4

Thái hứa với Quang là sẽ cho Quang mượn quyển truyện mà Quang rất thích. Sáng chủ nhật, Quang đến nhà Thái để lấy sách thì thấy nhà Thái cửa vẫn mở nhưng không có ai ở trong nhà. Đoán rằng Thái chỉ quanh quẩn đâu đó nên Quang cứ vào nhà để đợi bạn. Trong lúc ngồi đợi, tranh thủ thời gian, Quang lục ngăn sách của bạn để tìm sách báo đọc.

Câu hỏi :

- 1/ Em có tán thành việc làm của Quang không ? Vì sao ?*
- 2/ Theo em, Quang nên làm thế nào trong trường hợp đó ?*

Bài tập 5

Bà Diệp cho chị Tú là sinh viên thuê một căn phòng để ở. Một lần, nhân lúc chị Tú về quê thăm nhà, bà Diệp đã mở khoá phòng của chị Tú để vào kiểm tra. Biết chuyện này, chị Tú trách bà Diệp đã tự tiện vào phòng mình khi chị vắng nhà. Bà Diệp nói : Nhà của tôi thì tôi có quyền vào bất cứ lúc nào.

Câu hỏi :

Theo em, hành vi và lời nói của bà Diệp có đúng không ? Vì sao ?

Bài tập 6

Em sẽ làm gì trong các trường hợp sau ?

1. Cả nhà đi vắng, em ở nhà một mình thì có người gõ cửa đòi vào nhà để kiểm tra đồng hồ điện.
2. Có người tự ý đòi vào khám xét nhà em.
3. Em thấy có người lạ đột nhập vào nhà bác hàng xóm trong khi nhà bác đi vắng.

III – THÔNG TIN

XÂM PHẠM CHỖ Ở CỦA NGƯỜI KHÁC, CẢ NHÀ BỊ KHỞI TỐ

Ngày 1-4-2008 Công an thị xã Tân An (Long An) đã quyết định khởi tố bị can đối với bà Đinh Thị Hương và hai người con về tội xâm phạm chỗ ở của công dân. Cùng ngày, cơ quan này cũng thực hiện lệnh bắt tạm giam 60 ngày đối với bà Hương và một người con để điều tra.

Trước đây, bà Hương kết hôn cùng ông Nguyễn Văn Ngọc, có hai con chung, đến năm 2000 thì hai người li thân. Năm 2002, ông Ngọc sống như vợ chồng với người khác và họ đã mua nhà đất để ở tại xã Hương Thọ Phú (thị xã Tân An). Cuối năm 2007, khi ông Ngọc mất, bà Hương cùng hai con bắt người vợ sau là bà Tám phải giao nhà đất. Bà Tám xin được chia một phần nhưng mẹ con bà Hương không đồng ý. Bà Tám gửi đơn ra toà, trong thời gian chờ xét xử thì mẹ con bà Hương huy động hàng chục người kéo tới san bằng căn nhà và đuổi bà Tám ra đường.

(Theo **Hữu Danh**, *Pháp luật TP. Hồ Chí Minh Online*, ngày 3/4/2008)

Bài 18

QUYỀN ĐƯỢC BẢO ĐẢM AN TOÀN VÀ BÍ MẬT THƯ TÍN, ĐIỆN THOẠI, ĐIỆN TÍN

I – CÂU HỎI HƯỚNG DẪN HỌC TẬP

1. Hãy nêu nội dung cơ bản của quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín điện thoại, điện tín của công dân.
2. Em hãy kể một số hành vi vi phạm quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín điện thoại, điện tín của công dân.
3. Hãy tự liên hệ, nhận xét việc thực hiện quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín điện thoại, điện tín của công dân ở bản thân và bạn bè.

II – BÀI TẬP

Bài tập 1

Theo em, ý kiến nào dưới đây là đúng với quy định của pháp luật về quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín điện thoại, điện tín của công dân ?

- A. Thư của người thân nhất thì có thể bóc ra.
- B. Thư của người khác dù để ngỏ cũng không được tự ý đọc.
- C. Thư nhất được thì có thể mở ra xem.
- D. Cha mẹ thì có thể đọc thư, nghe điện thoại của con.

Bài tập 2

Em sẽ ứng xử thế nào trong trường hợp bác đưa thư bỏ nhầm thư của người khác vào nhà em ?

- A. Cứ để nguyên thư đó không động đến.
- B. Tìm cách mang thư trả cho người nhận.
- C. Bóc thư ra xem rồi xé hoặc đốt đi.
- D. Bóc thư ra xem trước rồi mang trả người nhận.

Bài tập 3

Theo em, những hành vi sau vi phạm quyền gì của công dân mà em đã học ?

- A. Con đến tuổi đi học mà cha mẹ không cho đến trường.
- B. Nhặt được thư của người khác mở ra xem.
- C. Chửi mắng, đánh đập người làm thuê.
- D. Tự ý vào nhà người khác khi không có mặt chủ nhà.

Bài tập 4

Vận dụng kiến thức đã học, em hãy cho biết những ý kiến dưới đây là đúng hay sai ?

Ý kiến	Đúng	Sai
A. Tất cả những người sống trên lãnh thổ Việt Nam đều là công dân Việt Nam.		
B. Công dân Việt Nam là người có quốc tịch Việt Nam.		
C. Nguyên nhân phổ biến nhất dẫn đến tai nạn giao thông là do phương tiện cơ giới tăng nhanh.		
D. Không ai được xâm phạm chỗ ở của người khác.		
E. Nhân viên bưu điện có quyền kiểm tra thư của người khác.		

Bài tập 5

Điền những từ hoặc cụm từ phù hợp vào chỗ trống trong câu dưới đây để làm rõ nội dung của quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín, điện thoại, điện tín.

Quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín, điện thoại, điện tín của công dân có nghĩa là không ai được..... hoặc..... mở thư tín, điện tín của người khác ; không được..... điện thoại.

Bài tập 6

Liên là một nữ sinh lớp 6, học giỏi, tính tình lại dịu dàng nên có nhiều bạn mến. Có một bạn nam lớp khác viết thư kết bạn với Liên. Bình đọc trộm được bức thư đó, đã đem chuyện kể với nhiều bạn ở lớp. Các bạn xì xào bàn tán, chế giễu, gán ghép 2 bạn với nhau, làm Liên rất khó chịu và xấu hổ. Còn Bình thì vẫn thản nhiên như không có chuyện gì xảy ra.

Câu hỏi :

- 1/ Em có tán thành thái độ và việc làm của Bình không ? Vì sao ?*
- 2/ Nếu là bạn cùng lớp, em sẽ góp ý cho Bình như thế nào ?*
- 3/ Em sẽ góp ý cho các bạn cùng lớp như thế nào ?*

Bài tập 7

Nhà bà Ba gần nhà bà Tám. Hai nhà từ lâu đã có xích mích về chuyện làm ăn. Một hôm khi bà Ba đi vắng, người đưa thư đến không gặp nên nhờ bà Tám chuyển hộ bức thư cho bà Ba. Bà Tám bóc thư ra xem với ý định dò xét quan hệ làm ăn của bà Ba, sau đó không đưa thư cho bà Ba mà đốt đi. Không may đó lại là thư hẹn của bạn hàng, vì không nhận được thư nên bà Ba đã bỏ lỡ mất một hợp đồng quan trọng và bị thiệt hại đáng kể.

Câu hỏi :

- 1/ Hành vi của bà Tám vi phạm quyền gì của công dân ? Cụ thể đã vi phạm gì ?*
- 2/ Hành vi đó có vi phạm đạo đức không ? Vì sao ?*
- 3/ Chúng ta rút ra bài học gì qua tình huống trên ?*

Bài tập 8

Em sẽ làm gì trong các tình huống sau :

- 1/ Em nhặt được lá thư của ai đó rơi ở sân trường.
- 2/ Phát hiện có người chiếm đoạt thư hoặc xem trộm thư của người khác.
- 3/ Em đang nói chuyện điện thoại thì phát hiện có người nghe trộm.

III – TRUYỆN ĐỌC

CHUYỆN CỦA HOÀ VÀ HƯƠNG

Nguyễn Thị Hoà và Phạm Thị Hương là học sinh lớp 9 trường phổ thông dân tộc nội trú của tỉnh. Hai người ở cùng phòng trong kí túc xá của trường. Sau khi nghỉ hè về quê, Hoà trở lại trường trước Hương một ngày. Thấy có 3 bức thư gửi cho Hương qua đường bưu điện để trong hộp đựng văn thư ở văn phòng nhà trường, Hoà đã cầm về phòng ở. Do tò mò, Hoà đã bóc trộm thư của Hương ra xem với ý định xem xong sẽ dán lại để trên bàn cho Hương. Nhưng khi bóc ra, trong một lá thư có kẹp 2 tờ 50 nghìn đồng, nên Hoà nảy ra ý định cắt dấu cả 3 bức thư để lấy số tiền đó của Hương.

Ngày hôm sau Hương trở lại trường đã lên văn phòng để xem có ai gửi thư cho mình không. Một cô giáo ở văn phòng bảo Hương có thư. Hương tìm trong hộp đựng thư nhưng không thấy, quay về phòng ở hỏi Hoà thì Hoà bảo không cầm thư của Hương. Thấy thái độ của Hoà không bình thường, Hương nghi Hoà dấu thư của mình nên đã đi báo cáo thầy chủ nhiệm lớp. Lập tức thầy chủ nhiệm cùng Hoà và bạn lớp trưởng đến phòng ở của hai bạn lục soát vali đồ đạc của Hoà và đã phát hiện 3 lá thư của Hương dấu kĩ dưới đáy vali của Hoà. Trước bằng chứng không thể chối cãi, Hoà đã phải thú nhận sự việc.

(Sưu tầm)

Câu hỏi :

- 1/ *Hãy phân tích xem trong truyện trên, những ai có hành vi sai trái và sai trái như thế nào ?*
- 2/ *Em hãy đề xuất cách giải quyết vụ việc trên một cách hợp lý, đúng pháp luật.*

MỤC LỤC

Trang

Lời nói đầu	3
Bài 1. Tự chăm sóc, rèn luyện thân thể	5
Bài 2. Siêng năng, kiên trì	9
Bài 3. Tiết kiệm	12
Bài 4. Lễ độ	16
Bài 5. Tôn trọng kỉ luật	20
Bài 6. Biết ơn	23
Bài 7. Yêu thiên nhiên, sống hoà hợp với thiên nhiên	26
Bài 8. Sống chan hoà với mọi người	31
Bài 9. Lịch sự, tế nhị	35
Bài 10. Tích cực, tự giác trong hoạt động tập thể và trong hoạt động xã hội	40
Bài 11. Mục đích học tập của học sinh	44
Bài 12. Công ước Liên hợp quốc về quyền trẻ em	48
Bài 13. Công dân nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam	53
Bài 14. Thực hiện trật tự, an toàn giao thông	58
Bài 15. Quyền và nghĩa vụ học tập	63
Bài 16. Quyền được pháp luật bảo hộ về tính mạng, thân thể, sức khoẻ, danh dự và nhân phẩm	68
Bài 17. Quyền bất khả xâm phạm về chỗ ở	72
Bài 18. Quyền được bảo đảm an toàn và bí mật thư tín, điện thoại, điện tín	75

Chịu trách nhiệm xuất bản : Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng Giám đốc **NGÔ TRẦN ÁI**
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập **NGUYỄN QUÝ THAO**

*Tổ chức ban thảo và
chịu trách nhiệm nội dung :* Phó Tổng biên tập **PHAN XUÂN THÀNH**
Giám đốc CTCP Dịch vụ xuất bản Giáo dục Hà Nội **PHAN KẾ THÁI**

Biên tập lần đầu và tái bản: **VŨ THỊ LAN ANH**
Thiết kế sách : **NGUYỄN PHAN ANH**
Trình bày bìa : **QUỐC VÂN**
Sửa bản in : **VŨ THỊ LAN ANH**
Chế bản : **CÔNG TY CP THIẾT KẾ VÀ PHÁT HÀNH SÁCH GIÁO DỤC**

BÀI TẬP GIÁO DỤC CÔNG DÂN 6

Mã số : T6G04h1

In 20.000 bản (QĐ13BT), khổ 17 x 24 cm.

In tại Công ty cổ phần In Khoa học Kỹ thuật - Hà Nội.

Số in: 44. Số XB: 01-2011/CXB/878-1235/GD.

In xong và nộp lưu chiểu tháng 5 năm 2011.

HUÂN CHƯƠNG HỒ CHÍ MINH

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

SÁCH BÀI TẬP LỚP 6

1. Bài tập Ngữ văn 6 (tập một, tập hai)	7. Bài tập Sinh học 6
2. Bài tập Toán 6 (tập một, tập hai)	8. Bài tập Địa lí 6
3. Bài tập Vật lí 6	9. Bài tập Lịch sử 6
4. Bài tập Tiếng Anh 6	10. Bài tập Mĩ thuật 6
5. Bài tập Tiếng Pháp 6	11. Bài tập Âm nhạc 6
6. Bài tập Tiếng Nga 6	12. Bài tập Giáo dục công dân 6

Bạn đọc có thể mua sách tại :

- * Các Công ty Sách - Thiết bị trường học ở các địa phương.
- * Công ty CP Đầu tư và phát triển giáo dục Hà Nội, 187B Giảng Võ, TP. Hà Nội.
- * Công ty CP Đầu tư và phát triển giáo dục Phương Nam, 231 Nguyễn Văn Cừ, Quận 5, TP. HCM.
- * Công ty CP Đầu tư và phát triển giáo dục Đà Nẵng, 15 Nguyễn Chí Thanh, TP. Đà Nẵng.

hoặc các cửa hàng sách của Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam :

- Tại TP. Hà Nội : 187 Giảng Võ ; 232 Tây Sơn ; 23 Tràng Tiền ;
25 Hàn Thuyên ; 32E Kim Mã ;
14/3 Nguyễn Khánh Toàn ; 67B Cửa Bắc.
- Tại TP. Đà Nẵng : 78 Pasteur ; 247 Hải Phòng.
- Tại TP. Hồ Chí Minh : 104 Mai Thị Lựu ; 2A Đinh Tiên Hoàng, Quận 1 ;
240 Trần Bình Trọng ; 231 Nguyễn Văn Cừ, Quận 5.
- Tại TP. Cần Thơ : 5/5 Đường 30/4.
- Tại Website bán sách trực tuyến : www.sach24.vn

Website: www.nxbgd.vn

Giá: 5.200đ